

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARI, SİBER
AYLAKLIK, PROBLEMLİ İNTERNET TÜKETİMİ VE
İNTERNET KATILIM PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ**

Mahmut Sami SARIYILDIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR - 2023

©2023 Mahmut Sami SARIYILDIZ

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARI, SİBER
AYLAKLIK, PROBLEMLİ İNTERNET TÜKETİMİ VE
İNTERNET KATILIM PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ

AN INVESTIGATION OF ACADEMIC ACHIEVEMENT,
CYBERLOAFING, PROBLEMATIC INTERNET
CONSUMPTION, AND INTERNET ENGAGEMENT
PROFILES OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Hazırlayan

Mahmut Sami SARIYILDIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Salih ŞİMŞEK

KIRŞEHİR - 2023

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı Eğitim Bilimleri Bilim Dalı yüksek lisans/doktora öğrencisi, Mahmut Sami SARIYILDIZ tarafından hazırlanan “*Lise Öğrencilerinin Akademik Başarı, Siber Aylaklık, Problemlerli İnternet Tüketimi ve İnternet Katılım Profillerinin İncelenmesi*” adlı tez çalışması 21/03/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Dr.Öğr.Üyesi Ahmet Salih ŞİMŞEK

Üye.....(İmza)

Doç.Dr. Önder BALTACI

Üye.....(İmza)

Dr.Öğr.Üyesi Halim SARICAOĞLU

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../....

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../....

Mahmut Sami SARIYILDIZ

ÖZET

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARI, SİBER AYLAKLIK, PROBLEMLİ İNTERNET TÜKETİMİ VE İNTERNET KATILIM PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS

Hazırlayan: Mahmut Sami SARIYILDIZ

Danışman: Dr. Öğr. Ahmet Salih ŞİMŞEK

2023-(XVIII+74)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Jüri

Dr. Öğr. Ahmet Salih ŞİMŞEK

Dr. Öğr. Halim SARICAOĞLU

Doç. Dr. Önder BALTACI

Bu çalışma, ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylaklık, problemlı internet kullanımı ve internet katılım profillerini incelemeyi amaçlayan bir araştırmadır. Mevcut literatürde, seçilen değişkenlerle ilgili olarak lise öğrencilerinden oluşan çalışma grupları için yapılan çalışmalar kısıtlıdır. Bu durum, lise öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylaklık, problemlı internet kullanımı ve internet katılım profillerinin anlaşılmasını ve bu bağlamda destekleyici politikaların oluşturulmasını engellemektedir. Araştırmada, öğrencilerin akademik başarıları, siber aylaklık, problemlı internet kullanımı ve internet katılım profilleri, cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ders çalışma süresi ve akıllı telefon kontrol sıklığı gibi bağımsız değişkenler temel alınarak karşılaştırılmal olarak incelenmiştir. Ayrıca, araştırmanın bağımlı değişkenleri arasındaki ilişkiler de değerlendirilmiştir.

İlişkişel tarama modeline dayalı olarak yürütölen bu nicel araştırma, Kırşehir ilindeki özel ve devlet ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören lise öğrencilerini kapsamaktadır. Maksimum çeşitlilik örnekleme ve gönüllü katılım esasıyla, 598 lise öğrencisi çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma grubu, çoğunlukla (%54,7) Anadolu Liselerinden oluşurken, sınıf düzeyi dağılımında en yüksek oran (%42) 11. sınıf öğrencilerine ve en düşük oran (%11) 12. sınıf öğrencilerine aittir. Cinsiyet dağılımında ise erkek öğrenciler (%58) biraz daha fazladır.

Veri toplama sürecinde, öğrencilere sınıf ortamında kağıt-kalem formunda bir veri toplama aracı sunulmuştur. Problemlı İnternet Kullanımı ve İnternet Katılım Profili değişkenleri için ölçümler, Şimşek ve Akbulut (2022) tarafından geliştirilen Likert tipi ölçeklerle gerçekleştirilmiştir. Siber aylaklık düzeylerini belirlemek amacıyla araştırma kapsamında bir Likert tipi ölçek geliştirilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik bulguları, veri toplama araçları bölümünde raporlanmıştır.

Araştırma sorularına ilişkin bulguların elde edilmesi için SPSS (v.26) ve Lisrel (v.8.80) yazılımları kullanılmıştır. Ölçümlerin geçerliğine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi teknikleri uygulanmıştır. Güvenirlik için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları raporlanmıştır. Bağımsız değişkenlere göre bağımlı değişkenler arasındaki farkların incelendiğı durumlarda gerekli varsayımlar karşılandığından t-testi ve tek yönlü ANOVA analizleri raporlanmıştır.

Çalışma sonuçları, lise öğrencilerinin cinsiyet, anne eğitim düzeyleri, baba eğitim düzeyleri, ders çalışma süresi ve akıllı telefon kontrol sıklıklarına göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlı internet kullanımı ve internet katılım profillerindeki farklılıkları ortaya koymuştur. Bulgular, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek düzeyde problemlı internet kullanımı,

pasif tüketim ve siber aylaklık davranışlarına sahip olduğunu göstererek, cinsiyete özgü internet kullanım davranışlarının var olabileceğini ortaya koymuştur. Ayrıca, öğrencilerin ders çalışma süresi ve akıllı telefon kontrol sıklığı, siber aylaklık ve problemlı internet kullanımı ile negatif ilişkili bulunmuştur. Sonuçlar, internet kullanım davranışlarını düzenleyebilen öğrenciler ile okul dışında 2 saatten fazla süre ders çalışan öğrencilerin, akademik başarılarının yüksek olduğunu göstermiştir.

Araştırma sonuçları, lise öğrencilerinin internet kullanımı ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri anlamak için önemli sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır. Elde edilen sonuçlar temelinde politika yapıcılara, okul yöneticilerine, öğretmenlere, velilere ve diğer paydaşlara yönelik öneriler geliştirilmiştir. Öğrencilerin bilinçli ve sorumlu internet kullanımını desteklemek için politikalar ve eğitimler geliştirilmeli; ebeveynler, çocuklarının internet kullanımını denetleyerek onların akademik başarılarını desteklemelidir. Okul yöneticileri ve öğretmenler, problemlı internet kullanımını ve siber aylaklığı azaltacak etkinlikler ve rehberlik hizmetleri sunmalıdır. Eğitim paydaşlarının işbirliği ile öğrencilere sağlıklı dijital alışkanlıklar kazandırılmalı ve akademik başarılarının artırılması hedeflenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Telefon, İnternet Katılım Profili, Problemlı İnternet Kullanımı, Okul Başarısı, Siber Aylaklık.

ABSTRACT

AN INVESTIGATION OF ACADEMIC ACHIEVEMENT, CYBERLOAFING, PROBLEMATIC INTERNET CONSUMPTION, AND INTERNET ENGAGEMENT PROFILES OF HIGH SCHOOL STUDENTS

M.Sc.Thesis

Preparer: Mahmut Sami SARIYILDIZ

Advisor : Asst. Prof. Dr. Ahmet Salih ŞİMŞEK

2023-(XVIII+74)

**Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School of Social Sciences Educational
Sciences Department**

Educational Management Science

Jury

Asst. Prof. Dr. Ahmet Salih ŞİMŞEK

Asst. Prof. Dr. Halim SARICAOĞLU

Assoc. Prof. Dr. Önder BALTACI

This study aims to examine high school students' academic achievement, cyberloafing, problematic internet use, and internet participation profiles. In the existing literature, there are limited studies on the selected variables for study groups consisting of high school students. This situation hinders the understanding of high school students' academic achievement, cyberloafing, problematic internet use, and internet participation profiles and the formulation of supportive policies in this context. In this study, students' academic achievement, cyberloafing, problematic internet use, and internet participation profiles were comparatively examined based on independent variables such as gender, mother's education level, father's education level, study time, and frequency of smartphone control. In addition, the relationships between the dependent variables of the study were also evaluated.

This quantitative study, which was conducted based on the relational survey model, included high school students studying in private and public secondary schools in Kırşehir province. Based on maximum diversity sampling and voluntary participation, 598 high school students were included in the study. The study group mostly (54.7%) consisted of Anatolian High Schools, while the highest rate (42%) belonged to 11th-grade students and the lowest rate (11%) to 12th-grade students. In terms of gender distribution, male students (58%) were slightly higher.

During the data collection process, a paper-and-pencil data collection tool was presented to the students in the classroom environment. Measurements for the variables of Problematic Internet Use and Internet Engagement Profile were carried out with Likert-type scales developed by Şimşek and Akbulut (2022). A Likert-type scale was developed within the scope of the study to determine the level of cyberloafing. Validity and reliability findings are reported in the data collection tools section.

SPSS (v.26) and Lisrel (v.8.80) software were used to obtain the findings related to the research questions. Exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis techniques were applied to obtain evidence for the validity of the measurements. For reliability, Cronbach's Alpha internal consistency coefficients were reported. In cases where the differences between dependent variables according independent variables were examined, t-test and one-way ANOVA analyses were reported since the necessary assumptions were met.

The results of the study revealed differences in academic achievement, cyberloafing, problematic internet use, and internet participation profiles of high school students according to gender, mother's education level, father's education level, study time, and smartphone control frequency. The findings showed that male students had higher levels of problematic internet use, passive consumption, and cyberloafing behaviors than female students, suggesting that gender-specific internet use behaviors may exist. In addition, students' study time and smartphone check frequency were found to be negatively related to cyberloafing and problematic internet use. The results showed that students who were able to regulate their internet use behaviors and students who studied for more than 2 hours outside of school had higher academic achievement.

The results of the study provide important conclusions for understanding the relationship between high school students' internet use and academic achievement. Based on the results, recommendations were developed for policymakers, school administrators, teachers, parents and other stakeholders. Policies and trainings should be developed to support students' conscious and responsible use of the internet; parents should support their children's academic achievement by monitoring their internet use. School administrators and teachers should provide activities and guidance services to reduce problematic internet use and cyberloafing. With the cooperation of education stakeholders, students should be provided with healthy digital habits and their academic achievement should be increased.

Keywords: Cyberloafing, Internet Engagement Profile, Problematic Internet Use, School Success, Smartphone

ÖNSÖZ

Dijital bir dünyaya evrilmeye başladığımız günümüzde, yeni ve farklı kazanımlar elde etmemizi sağlayan teknolojik gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler hem bireysel gelişimin hem de değişimin öncüsü olma yolunda hızla ilerlemektedir. Bu süreç boyunca teknolojik gelişmeler ve değişimler insan hayatının ayrılmaz bir parçası olmaya başlamıştır. Bu gelişmelerden bir tanesi de internettir. İnternet sürekli gelişen ve büyümeye devam eden bir iletişim ağıdır. Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte akıllı telefonlar, bilgisayarlar, tabletler ve diğer iletişim araçları karşımıza çıkmaktadır. İnternet kullanımının günümüzde genişlemesi ve hızlanmasıyla birlikte istenilen bilgiye anında ulaşabilme, hızlı bilgi paylaşımına sahip olma gibi avantajların yanında başka birçok problemle de karşılaştığımız bir gerçektir. Bu problemlerden bazıları da öğrencilerin yaşamış olduğu siber aylaklık davranışları, problemlili internet kullanımları ve bu faktörlerin akademik başarıya yansımalarıdır. Bu bağlamda eğitimcilerin ve ebeveynlerin de öğrencilerin internet kullanımı, siber aylaklık gösterme davranışları üzerinde bilinçli olmaları gerekmektedir. Öğrencilerimizi akademik başarıya ulaştırmak için anne-baba eğitim seviyelerinin de yükseltmek oldukça önemlidir. İnternet kullanımını siber aylaklık davranışı gösteren öğrenciler için sınırlandırmak faydalı olacaktır. Akıllı telefon kontrol sıklığının azaltılması ile birlikte, öğrencilerin sosyal ve sportif etkinliklere daha fazla katılımı siber aylaklık düzeylerinin azalmasına katkıda bulunabilir. Bu sebeplerden ötürü öğrencilerin, internetin kullanımı hakkında bilinçli olmaları ve dengeli bir internet kullanım alışkanlığı geliştirmeleri oldukça önemlidir. Bu bağlamda bu araştırma devlet ve özel okullarda eğitime devam eden lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profillerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın yapılacak araştırmalara öncülük etmesi ve alandaki diğer çalışmalara katkı sağlamasını temenni ederim.

Bu çalışmada hiçbir zaman desteğini, bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen, araştırmamın her aşamasında bana yardımcı olan, kendimi her zaman yanında değerli hissettiren ve beni yönlendiren tez danışmanım, saygıdeğer hocam Dr. Öğrt. Üyesi Ahmet Salih ŞİMŞEK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Jüri üyesi olarak görüş ve önerilerini sunan saygıdeğer hocalarım Doç. Dr Önder BALTACI ve Dr. Öğrt. Üyesi Halim SARICAOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans tez dönemimde hiçbir zaman desteğini esirgemeyen kardeşim Samet SARIYILDIZ' a ve evlendiğimizden bugüne kadar aldığım her kararda arkamda olan, her durumda yardımcım olan sevgili eşim Nermin SARIYILDIZ' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Kırşehir- 2023

Mahmut Sami SARIYILDIZ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar / ÇİZELGELER LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xiii
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	1
1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
1.4. SINIRLILIKLAR	5
1.5.VARSAYIMLAR	5
1.6.TANIMLAR	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. SİBER AYLAKLIK	6
2.2. PROBLEMLİ İNTERNET TÜKETİMİ	6
2.3. İNTERNET KULLANIM PROFİLLERİ.....	7
2.2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.2.1. Lise Öğrencilerinde Siber Aylaklık ile İlgili Araştırmalar	8
2.2.2. Lise Öğrencilerinde Problemlİ İnternet Kullanımı ile İlgili Araştırmalar	13
2.2.3. Lise Öğrencilerinde İnternet Kullanım Profİlleri ile İlgili Araştırmalar.....	23
BÖLÜM III	30
3.YÖNTEM	30
3.1.ARAŞTIRMA MODELİ	30
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	30

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	30
3.3.1. Anket	31
3.3.2. Problemlı İnternet Tüketimi Ölçeği	31
3.3.3. İnternet Katılım Profili Ölçeği	32
3.3.4. Siber Aylaklık Ölçeği	33
3.4.VERİ ANALİZİ	36
BÖLÜM IV	38
4.BULGULAR VE YORUM	38
BÖLÜM V	55
5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	55
5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	55
5.2. ÖNERİLER	60
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	68
Ek-1 ÖZGEÇMİŞ.....	68
Ek-2 ETİK KURUL İZNİ	69
Ek-3 VERİ TOPLAMA İZNİ.....	70
Ek-4 VERİ TOPLAMA ARACI	71

TABLULAR / ÇİZELGELER LİSTESİ

Tablo 3. 1. Çalışma Grubunun Dağılımı.....	30
Tablo 3. 2. Siber Aylaklık AFA Sonuçları.....	34
Tablo 4. 1. Cinsiyete Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylaklıkları, Problemlerli İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri.....	38
Tablo 4. 2. Anne Eğitim Düzeyine Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylaklıkları, Problemlerli İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri .	39
Tablo 4. 3. Baba Eğitim Düzeyine Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylaklıkları, Problemlerli İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri .	42
Tablo 4. 4. Ders çalışma süresine göre lise öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylaklıkları, problemlerli internet tüketimleri ve internet katılım profilleri	45
Tablo 4. 5. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığı Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylaklıkları, Problemlerli İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri	49
Tablo 4. 6. Lise Not Ortalaması, Siber Aylaklık, Problemlerli İnternet Tüketimi Ve İnternet Katılım İçin Korelasyon Matrisi	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3. 1. Siber Aylaklık Ölçeği DFA Path Diagramı	35
Şekil 4. 1. Anne Eğitim Düzeyine göre Lise Not Ortalaması	40
Şekil 4. 2. Baba Eğitim Düzeyine göre Lise Not Ortalaması.....	43
Şekil 4. 3. Baba Eğitim Düzeyine göre Siber Aylaklık.....	44
Şekil 4. 4. Ders Çalışma Süresine göre Lise Not Ortalaması.....	46
Şekil 4. 5. Ders Çalışma Süresine göre Problemlı İnternet Tüketimi	46
Şekil 4. 6. Ders Çalışma Süresine göre İnternet Katılım Profili	47
Şekil 4. 7. Ders Çalışma Süresi göre Siber Aylaklık.....	48
Şekil 4. 8. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre Lise Not Ortalaması.....	50
Şekil 4. 9. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre Problemlı İnternet Tüketimi	50
Şekil 4. 10. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre İnternet Kullanım Profili	51
Şekil 4. 11. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre Siber Aylaklık.....	52

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

IEP

PIC

SA

Açıklamalar

İnternet Katılım Profili

Problemlİ İnternet Tüketimi

Siber Aylaklık

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, alt amaçları, önemi, varsayımlar ve araştırmanın temel kavramlarının tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki ilişkilerin incelenmesi son yıllarda araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Özellikle siber aylaklık kavramı, günümüz teknoloji çağında artan bir endişe kaynağı haline gelmiştir. Siber aylaklık, internetin sunduğu sonsuz olanaklardan yararlanmak yerine, gereksiz internet kullanımı ve boş zamanlarda sürekli online olma durumunu ifade eder. Bu kavram, diğer internet kaynaklı olduğu düşünülen sorunlar gibi negatif sonuçlar doğurabilir ve akademik başarıyı olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki ilişkilerin belirlenmesi önemlidir. Öncelikle, birçok araştırmacı akademik başarı ve internet kullanımı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bir çalışmada, internet kullanımının akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen araştırmacılar, internet kullanımının akademik başarıyı azaltan bir faktör olduğunu belirtmişlerdir (Kirschner & Karpinski, 2010). Benzer şekilde, diğer bir çalışmada internette geçirilen sürenin artmasının, öğrencilerin not ortalamaları ile ters orantılı olduğunu göstermiştir (Junco, 2012). Diğer bir araştırma, siber aylaklık ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada, siber aylaklık düzeyinin artmasının, öğrencilerin okul başarılarına negatif yönde etki ettiği belirlenmiştir (Ceyhan & Ceyhan, 2008). Bu sonuçlar, siber aylaklık kavramının öğrencilerin akademik başarılarına doğrudan bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Problemlili internet tüketimi ve akademik başarı arasındaki ilişki de birçok araştırmacı tarafından ele alınmıştır. Bir çalışmada, problemlili internet tüketiminin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediği ortaya konmuştur Ceyhan (2011). Benzer şekilde, bir başka çalışmada, problemlili internet kullanımının öğrencilerin akademik performansını azalttığı belirlenmiştir Öztapak (2018). Ayrıca, problemlili internet tüketimi konusu, akademik performans üzerindeki etkisini araştıran çeşitli çalışmalarda ele alınmıştır. Örneğin, Zorbaz ve diğ. (2014) tarafından yapılan bir çalışma, problemlili internet kullanımının lise öğrencilerinde akademik başarı ile negatif ilişkili olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde, Arskankara ve diğ. (2020) tarafından yapılan bir başka çalışma, lise

öğrencileri arasında problemlerli internet kullanımını ile akademik performans arasında anlamlı bir negatif korelasyon olduğunu ortaya koymuştur.

Ayrıca, internet kullanım amaçları ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik ilgi de giderek artmaktadır. Kirschner ve Karpinski (2010) tarafından yapılan bir çalışma, internet kullanım amacının üniversite öğrencileri arasında akademik başarının önemli bir yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Özellikle, interneti akademik amaçlarla kullanan öğrencilerin akademik olmayan amaçlarla kullananlara göre daha yüksek not ortalamasına sahip olduklarını bulmuşlardır. Benzer şekilde, Garmah (2023) tarafından yapılan bir çalışma, interneti akademik amaçlarla kullandığını bildiren öğrencilerin, kullanmayanlara göre daha iyi akademik performansa sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, bazı çalışmalar internet kullanım amaçları ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi bulamamıştır. Örneğin, Yörük ve diğerleri (2018) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin interneti yalnızca eğlence amaçlı kullanmalarının akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediğini bulmuşlardır.

Okul başarısı ve internet kullanım amaçları arasındaki ilişkinin yanı sıra, problemlerli internet kullanımı ile akademik başarı arasında da bir ilişki olduğu belirtilmiştir. Bir çalışmada, problemlerli internet kullanımının, öğrencilerin akademik başarısını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur Koç ve diğerleri (2011). İnternet kullanım amaçları ve okul başarısı arasındaki ilişkinin karmaşık olduğu ve farklı bulgulara işaret ettiği görülmektedir. Ancak, problemlerli internet kullanımının öğrencilerin akademik başarısını olumsuz yönde etkilediği konusunda geniş bir uzlaşma vardır.

Son olarak, internetin iş ya da çalışma zamanlarında işle ilgili olmayan faaliyetler için kullanılması anlamına gelen siber aylaklık konusu da literatürde dikkat çekmiştir. Akgün (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, siber aylaklığın lise öğrencileri arasında akademik performansla olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, Simanjuntak ve diğ. (2022) tarafından yapılan bir başka çalışma, Endonezya'daki lise öğrencileri arasında siber aylaklığın akademik başarı ile negatif ilişkili olduğunu göstermiştir.

Yukarıda bahsedilen çalışmalar ışığında, akademik başarı, problemlerli internet tüketimi, internet kullanım amaçları ve siber aylaklık konularının her birinin internet kullanımıyla ilişkili olarak araştırıldığı açıktır. Ancak, bildiğimiz kadarıyla, bu değişkenleri lise öğrencileri bağlamında toplu olarak inceleyen araştırma eksikliği söz konusudur.

Dolayısıyla bu çalışma, lise öğrencilerinden oluşan bir örneklemede akademik başarı, problemlili internet tüketimi, internet katılım profilleri ve siber aylaklık arasındaki ilişkileri araştırarak literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın genel amacı lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır;

1. Lise öğrencilerinin cinsiyete göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?
2. Lise öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?
3. Lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?
4. Lise öğrencilerinin ders çalışma süresine göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?
5. Lise öğrencilerinin akıllı telefon kontrol sıklığına göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?
6. Lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında ilişki var mıdır?

1.3.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışmanın önemi, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki ilişkilerin incelenmesi yoluyla eğitim alanında mevcut bir sorunu aydınlatmaktır. Bu çalışmanın genel amacı, bu sorunun çözümü için gerekli bilgileri sağlamak ve okul yönetimleri ile öğretmenlere, öğrencilerin internet kullanım alışkanlıklarını düzeltmek ve akademik başarılarını artırmak için somut ipuçları sunmaktır.

Bu araştırmanın sonuçları, öğretmenlere, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak için alınabilecek önlemleri belirlemeleri konusunda yardımcı olabilir. Örneğin, öğrencilerin ders çalışma sürelerinin artırılması, akıllı telefonların kontrol edilme sıklığının azaltılması ve aile eğitim düzeylerinin yükseltilmesi gibi öneriler, öğrencilerin internet kullanım alışkanlıklarını daha verimli hale getirmeye yardımcı olabilir.

Ayrıca, bu çalışma, diğer araştırmacılara, öğrencilerin akademik başarılarının siber aylaklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili ile nasıl ilişkili olduğunu daha iyi anlamaları için bir model sunabilir. Bu da, benzer konularda daha fazla araştırmanın yapılmasını teşvik edebilir.

Eldeki veriler, siber aylaklık kavramının daha geniş bir şekilde ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Siber aylaklık, internet kullanıcılarının sosyal medya ve diğer dijital platformlarda sürekli dolaşması ve boşa zaman harcaması olarak tanımlanmaktadır. Ancak, literatürde siber aylaklık kavramının net bir tanımı olmaması ve ölçümlenmesi için standart bir araç bulunmaması, araştırmacıların siber aylaklık konusunda tutarlı sonuçlar elde etmesini zorlaştırmaktadır.

Bu alanda yapılan araştırmalar, siber aylaklık kavramının gençler arasında yaygın olduğunu ve akademik başarılarını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Rykard (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, siber aylaklığın, lise öğrencilerinin akademik başarısını olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Benzer şekilde, Akgün (2019), öğrencilerin siber aylaklık davranışlarının, öğrencilerin okul başarılarını ve derslere katılım oranlarını olumsuz etkilediğini göstermiştir.

Ancak, siber aylaklık kavramı hakkında yapılan araştırmaların yetersiz olduğunu belirtmek gerekir. Özellikle, siber aylaklık kavramının daha geniş bir ölçekte araştırılması ve ölçümlenmesi için daha standart bir araç geliştirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan, siber aylaklık kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için gelecekte yapılacak araştırmalar oldukça önemlidir.

Bu nedenle, bu araştırmanın siber aylaklık kavramının ölçümlenmesi ve tanımlanması konusunda gelecekte yapılacak çalışmalar için bir temel oluşturabileceği düşünölmektedir. Ayrıca, araştırmanın sonuçları, lise öğrencilerinin internet kullanım alışkanlıklarını ve akademik başarılarını daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir ve bu alanda yapılacak gelecekteki araştırmalar için bir yol gösterici olabilir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın önemi, eğitim alanında mevcut bir sorunu aydınlatarak, öğrencilerin internet kullanım alışkanlıklarını düzeltmek ve akademik başarılarını artırmak için önerilen önlemler sağlayarak okulların ve öğretmenlerin eylem planlarını belirlemelerine yardımcı olmasıdır.

1.4. SINIRLILIKLAR

Her çalışmada olduğu gibi, bu araştırmanın örnekleme ve incelenen değişkenleri açısından sınırlılıkları vardır. Bulguların yorumlanmasında bu sınırlılıklar dikkate alınmıştır. Bu araştırmanın bulguları, Kırşehir ili özel/devlet ortaöğretim kurumlarındaki lise öğrencilerinden elde edilen çıktılar ile sınırlıdır. Bu nedenle, çalışma grubundan kaynaklanan sınırlılıklar bulguların yorumlanmasında göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmada, öğrencilerin demografik özellikleri veri toplama aracında yer alan değişkenlerle sınırlıdır. Bu nedenle, çalışmanın ele alınan değişkenlerle sınırlı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

1.5.VARSAYIMLAR

Araştırmada, lise öğrencilerinin akademik başarıları öz-bildirim yöntemiyle toplanmıştır. Öğrencilerin beyan ettikleri lise not ortalamasının öğrencilerin akademik başarılarını yansıttığı kabul edilmiştir. Akademik başarının geçerlik-güvenirlilik açısından değerlendirilmesi yapılamamıştır, ancak öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılım sağlaması ve veri toplama sürecinde öğrencilerin motivasyonlarının yüksek olduğu gözlemine dayanarak bilgilerin doğru olduğu varsayılmıştır.

1.6.TANIMLAR

Akademik başarı, bir öğrencinin devam ettiği okuldaki genel not ortalamasıdır. Bu not ortalaması öğrencinin derslerdeki performansı, sınav sonuçları ve diğer akademik değerlendirmelerle belirlenir.

Siber aylıklık, öğrencilerin ders sırasında veya ders çalışırken dijital cihazlarla ilgilenerek odağının dağılması ve mental olarak öğrenme ortamından uzaklaşmasıdır. Bu durumda öğrenci, dijital cihazların sunduğu uyarıcı ortamda kaybolabilir ve derslerine odaklanamayabilir.

Problemlili internet tüketimi, bireyin internete bağlandığında öz-denetimini kaybetmesi, kaçırma korkusuyla interneti sıklıkla kontrol etmesi ve internet tüketiminin günlük yaşamında işlevsizleşmesine neden olacak kadar fazla olmasıdır. Bu durumda, kişi interneti gereksiz yere kullanabilir ve günlük hayatının diğer alanlarını ihmal edebilir.

İnternet katılım profili, bireyin interneti kullanırken pasif tüketim, bilgi edinme, içerik üretme, sosyal kullanım amaçları kapsamındaki etkinliklerini ve düzeyini belirleyen özelliklerin bütünüdür. Bu profil, bireyin internet kullanım alışkanlıklarını ve interneti nasıl kullandığını anlamak için kullanılabilir.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde lise öğrencilerinde siber aylaklık, problemlı internet kullanımı ve internet kullanım profilleri arasındaki ilişkiler literatürde yer alan çalışmalar kapsamında açıklanmıştır.

2.1. SİBER AYLAKLIK

Her geçen gün internet kullanımının artmasıyla birlikte okullarda, iş yerlerinde, kısacası hayatın devam ettiği hemen her alanda bilgisayar, tablet ve akıllı telefon gibi araçlar yoluyla internete erişim ve kullanım ihtiyacı haline gelmiştir. Bazı durumlarda kişiler okullarda ve işyerlerinde internet erişimini kendi seçimleri doğrultusunda kullanabilmektedir. Bu durum siber aylaklık olarak ifade edilmektedir. Siber aylaklık kavramı ilk defa Lim (2002) tarafından kullanılmıştır. Lim (2002) siber aylaklık kavramını interneti kişilerin kendi amaçları doğrultusunda ve çalışma saatleri içerisinde kullanma olarak tanımlamıştır. Birçok araştırmacı siber aylaklık kavramı ile ilgili araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmalarda genel olarak siber aylaklık ile ilgili lise öğrencileri üzerinde ilişkisel tarama (bkz. Göktaş ve diğ., 2023), nedensel karşılaştırma, anket, karma model, genel tarama esasları, ampirik kanıt, yarı deneysel araştırma (bkz. Simanjuntak ve diğ., 2022), istatistiksel veri analizi gibi araştırma modelleri kullanılmıştır. Siber aylaklıkla ilgili araştırmalarda cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş, akademik başarı gibi değişkenlerin yanı sıra veri toplama araçları olarak da kişisel bilgi formları, anket, gözlem, görüşme, röportaj kullanılmıştır. Araştırmalarda siber aylaklığı ölçmek için yaygın olarak Akbulut ve diğ. (2016) Siber Aylaklık Ölçeği, akıllı telefon bağımlılığını ölçmek için ise Kwon (2013) Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği kullanılmıştır. Siber aylaklığa neden olan konulardan bir tanesi de problemlı internet kullanımındır.

2.2. PROBLEMLİ İNTERNET TÜKETİMİ

İnternet günümüzde kullanılan en önemli araçlardan biridir. İnternet kullanıcıları interneti haberleşme, gazete, dergi okuma, sosyal medyada paylaşım yapma, alışveriş, bankacılık işlemlerini yürütme, oyun oynama, film izleme gibi nedenlerle kullanmaktadır. Diğer taraftan internetin yoğun kullanımı problemlı internet kullanımına ya da internet bağımlılığı gibi sorunlara neden olmaktadır. Ceyhan (2011)'e göre internetin doğru ve faydalı kullanılması ergen gelişimi için birçok avantaj barındırırken yanlış ve amacı dışında

kullanılması durumunda ise ergen gelişimi için risk yaratabilmektedir. Birçok araştırmacı problemlili internet kullanımı ile ilgili araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmalarda genel olarak problemlili internet kullanımı ile ilgili betimsel (bkz. Zorbaz ve diğ., 2014), ilişkisel tarama (bkz. Kaya ve diğ., 2016), durum çalışma, anket gibi araştırma modelleri kullanılmıştır. Problemlili internet kullanımıyla ilgili araştırmalarda cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik başarı, okul türü, çevrimiçi kalma isteği, anne baba eğitim düzeyi, ekonomik durum ve yaş gibi değişkenlerin yanı sıra veri toplama araçları olarak da araştırmalarda yaygın olarak Young (1998) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği daha sonra Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) Türkçe 'ye uyarlanan Problemlili İnternet Kullanım ölçeği ile Rial, Gomez ve Isorna (2015) tarafından geliştirilen Yetişkinlerde Problemlili İnternet Kullanım ölçeği kullanılmıştır. Sanal zorba/kurban ölçeği ve Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ancak daha sonra Türkçe'ye Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından uyarlanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği de araştırmalarda kullanılmıştır.

2.3. İNTERNET KULLANIM PROFİLLERİ

İnternet erişimi ve kullanımı dünyada ve ülkemizde her yıl artış göstermektedir. TÜİK (2022) verilerine göre hanelerin %94,1'inin evden internete erişim imkanına sahip olduğu, bu oranın geçen yıl %92,0 olarak gerçekleştiği, internet kullanan bireylerin %85,0 olduğu ve her yıl artışın devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu hızlı artışın insanların ihtiyaçları ile ilgili olduğu açıktır. Bilgi, iletişim ve eğlence gibi unsurlar internet kullanımında ön planda yer almaktadır. Ancak internetin avantajları olduğu gibi dezavantajları da mevcuttur. Morahan, Martin (2008) internet kullanım profillerini kişinin rahatsızlıklarının bir sonucu olarak sadece özel bir rahatsızlık süreci değil aynı zamanda bağımlılık davranışı olarak da ele almış ve bu durumu internet istismarı olarak belirtmiştir. Araştırmacılar çalışmalarında internet kullanım profilleri ile ilgili olarak kesitsel araştırma, kesitsel kapalı uçlu anket (bkz. Garmah., 2022), karşılaştırmalı anket, çevrimiçi anket (bkz. Gomez ve diğ., 2017), nitel çalışma gibi modeller kullanmışlardır. Araştırmalarda internet kullanım sıklığı, internetin en çok kullanıldığı yer, uzun süre çevrimiçi kalma, cinsiyet, okul türü, sosyoekonomik statü, akademik başarı, yaş, demografik özellikler, problemlili internet kullanımı, internet kullanım süresi, medeni durum, eğitim, evde internet erişimi, işte internet erişimi, mobil internet erişim, internet kullanım amacı, internet kullanım türleri, sosyal ağlar, oyun oynama, araştırma yapma, ev ödevi, sohbet, elektronik posta gönderme, alışveriş yapma, video ve resim paylaşma gibi değişkenlerin yanı sıra veri toplama araçları olarak da araştırmalarda yaygın olarak Young (1998) tarafından geliştirilen ve daha sonra Türkçe'ye

Bayraktar (2001) tarafından uyarlanan İnternet Bağımlılığı ölçeği, Rial, Gomez ve İsorna (2015) tarafından geliştirilen Yetişkinlerde Problemlı İnternet Kullanım ölçeği, anket, gözlem, görüşme ve öğrenci ödevleri kullanılmıştır.

2.2.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, lise öğrencilerindeki siber aylaklık, problemlı internet tüketimi ve internet kullanım profilleri ile ilgili alan yazındaki araştırmalar özetlenmiştir. Ardından, alan yazını göz önünde bulundurarak bu araştırmanın önemi ve farklılığı yorumlanmıştır.

2.2.1. Lise Öğrencilerinde Siber Aylaklık ile İlgili Araştırmalar

Gezgin ve diğerleri (2018) tarafından yapılan araştırmada, mesleki ve teknik lise öğrencilerinin siber aylaklık düzeyleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma, nedensel karşılaştırma araştırma modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama sürecinde veri toplama formu kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'nin Batı Marmara bölgesindeki Mesleki ve Teknik Lisede Bilişim Teknolojileri alanında öğrenim gören, mesleki derslerinde bilgisayara erişimi olan ve mobil telefon kullanmalarına izin verilen 145 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, derste en yoğun kullanılan cihaz, derste yoğun olarak kullanılan sosyal medya, sosyal medya hesap sayısı, sosyal medyayı kontrol etme sıklığı gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin cinsiyet ve sınıfa göre farklılaşmadığı ancak, cihaz türü, sosyal medya hesabı sayısı ve sosyal medyayı kontrol etme sıklığı bakımından farklılaştığı belirlenmiştir. Öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinde cinsiyet açısından ise anlamlı bir farklılaşma belirlenmemiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyinde siber aylaklık düzeylerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinde derste yoğun olarak kullandıkları cihaz türüne göre farklılık bulunamamıştır. Derslerinde akıllı telefon kullanan öğrencilerin bilgisayar kullanan öğrencilere göre siber aylaklık düzeyleri yüksek çıkmıştır. Sosyal medya hesap sayısı fazla olan öğrencilerin siber aylaklık düzeyleri anlamlı bir şekilde yüksek çıkmıştır.

Akbulut ve diğerleri (2016), eğitim ortamlarında siber aylaklığın araştırılması için önlem arayışında olan bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırmada anket metodoloji yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Kalaycı (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Siber Aylaklık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma grubu, farklı eğitim ortamlarından 33 lise öğretmeni, 479 lise öğrencisi ve 86 lisans öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada cinsiyet, öğretmenler, lise öğrencileri, lisans öğrencileri gibi değişkenler

kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, erkeklerin kadınlara göre daha sık internet kullandıkları, ancak siber aylaklık düzeylerinde farklılaştıkları bulunmuştur.

Akgün (2019), yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin derslerdeki siber aylaklık davranışlarını incelemiştir. Araştırmada, nicel ve nitel modellerin yer aldığı karma bir yöntemsel yaklaşım benimsenmiştir. Araştırmanın nicel verileri için Akbulut, Dursun, Dönmez ve Şahin (2016) tarafından geliştirilen Siber Aylaklık Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Edirne il merkezinde yer alan farklı tür liselerin farklı tür düzeydeki tesadüfi örnekleme yöntemiyle 819 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, günlük ortalama sosyal ağlarda geçirilen süre gibi değişkenler incelenmiştir. Araştırma bulgularında, öğrencilerin derslerindeki siber aylaklık davranışlarının cinsiyet ve okul türüne göre orta düzeyde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur. Siber aylaklık davranışlarının sınıf ve sosyal ağlarda geçirilen süreye göre ise düşük düzeyde ilişkisi bulunmuştur. Öğrencilerin derslerinde siber aylaklık davranışı göstermesinin, akademik başarı ve derse yönelik ilgileri üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu gösterilmiştir. Ayrıca, siber aylaklık davranışında bulunan öğrencilerin motivasyonlarında düşüş, dikkat dağınıklığı ve ders akışını bozma gibi olumsuz davranışlara sahip oldukları da belirtilmiştir.

Şahin ve diğ. (2022) tarafından yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri kişilik yapıları, siber aylaklık ve nomofobi entegrasyonlu bir model çerçevesinde incelenmiştir. Bu araştırmada genel tarama esaslarından faydalanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Gosling ve diğ. (2003) tarafından geliştirilen, Günel (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Kişilik Yapıları Ölçeği, Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen, Yıldırım ve diğ. (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Nomofobi Ölçeği, Blanchard ve Henle (2008) tarafından geliştirilen, Kalaycı (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Algılanan Siber Aylaklık Ölçeği ve Rosenbaum (1980) tarafından geliştirilen ve Duyan ve diğ. (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Öz-Denetim Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, Sakarya ilinin Pamukova ilçesindeki Milli Eğitime bağlı bir devlet okulundaki farklı bölüm ve düzeylerde 253 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada kişilik yapıları, öz-düzenleme becerileri, siber aylaklık durumları ve nomofobik davranışlar gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulguları, kişilik yapılarının öz-düzenleme üzerinde negatif etkisi olduğunu ancak uyumlu kişilik yapısının öz-düzenleme üzerinde pozitif yönde bir etkisinin olduğunu göstermiştir. Kişilik yapısı, nomofobi üzerinde

pozitif bir etkiye sahipken; Nomofobi değişkeninin de siber aylaklık üzerinde aynı şekilde pozitif bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Sarıtepeci (2020) yaptığı çalışmada, lise öğrencileri arasında siber aylaklık yordayıcıları: okul ağına yetkisiz erişim, üst bilişsel farkındalık ve akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde Akbulut ve diğ. (2016) tarafından geliştirilen Siber Aylaklık Ölçeği, Kwon (2013) tarafından geliştirilen Akıllı Telefon Bağımlılık Ölçeği ile Sperling (2002) tarafından geliştirilen Üst Bilişsel Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma Ankara ilinin farklı Anadolu liselerindeki lise öğrencilerinden 269 öğrencinin katılımı ile gerçekleşmiştir. Araştırmada cinsiyet, internet kullanım durumu, Günlük internet kullanım durumu, sosyal medya kullanımı, dijital oyun oynama zamanı, vpn yoluyla okul internet ağına yetkisiz giriş durumu, akıllı telefon bağımlılığı, üst bilişsel farkındalık gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında öğrenciler arasında kablosuz internet ağının ve akıllı telefon kullanımının yaygınlaşması özellikle eğitim alanında siber aylaklığa neden olmaktadır. Cinsiyet değişkeninde erkek öğrencilerin siber aylaklık davranışları gösterme oranının kız öğrencilere göre yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bilgisayar kullanımı ve siber aylaklık davranışı gösterme arasında anlamlı yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Yetkisiz okul ağına erişim ile siber aylaklık davranışları arasında da yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Yine aynı şekilde akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile siber aylaklık davranışları ve üst bilişsel farkındalık ve siber aylaklık davranışları arasında da olumlu yüksek düzeyde ilişki belirlenmiştir.

Duygu (2021) araştırmasında, lise öğrencilerinin siber aylaklık düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada genel anket modeli kullanılmıştır. Araştırmada Akbulut ve diğ. (2016) tarafından geliştirilen Siber Aylaklık Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılar, örnekleme yöntemiyle İç Anadolu Bölgesinde yer alan büyük bir şehirde akıllı telefona sahip öğrenciler arasından 283 öğrencinin katılımı ile gerçekleşmiştir. Araştırmada lise öğrencilerinin siber aylaklık düzeyleri, cinsiyet, sosyal medya sitelerinin günlük kullanımı, sosyal medya siteleri üyelik süreleri, sosyal medya sitelerindeki arkadaş sayısı gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin ders esnasında düşük olduğu bulunmuştur. Erkek öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin kız öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmada günlük sosyal medya kullanım süresi 1 saatten fazla olan öğrencilerin günlük sosyal medya kullanım süresi 1 saatten az olan öğrencilere göre siber aylaklık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sosyal medya sitelerine üyeliği

3 yıldan fazla olan öğrencilerin sosyal medya sitelerine üyeliği 1-3 yıl arası olan öğrencilere göre daha yüksektir. Sosyal medya sitelerinde 200'den fazla arkadaşı olan öğrencilerin 100 ile 200 arası arkadaşı olan öğrencilere göre daha fazla siber aylaklık düzeylerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Sivrikova ve diğ. (2021) tarafından yapılan araştırmada, dijital yerli sınıfına mensup öğrenciler arasında siber aylaklık yaygınlığı incelenmiştir. Araştırmada ampirik kanıt yöntemine başvurulmuş, Akbulut ve diğ. (2016) tarafından geliştirilen siber aylaklık ölçeği kullanılmıştır. Araştırma Rusya Federasyonu'nun Ural bölgesinde yer alan okullarda ceza korkusunun etkisini azaltmak amacıyla yaz tatili esnasında 150 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, ders esnasında sosyal medya kullanımı gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında katılımcıların ders esnasında nadiren kişisel amaçları doğrultusunda interneti kullandıkları ve siber aylaklık davranışlarının okullarda farklı cinsiyete ait öğrenciler arasında farklılık gösterdiği bulunmuştur. Araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla siber aylaklık yaptıkları tespit edilmiştir.

Göktaş ve diğ. (2023) yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin nomofobi, akıllı telefon bağımlılığı ve akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Kwon ve diğ. (2013) tarafından geliştirilen, Noyan ve diğ. (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği-kısa formu ve Yıldırım ve diğ. (2016) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Nomofobi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, Konya iline bağlı Akşehir ilçesindeki devlet liselerindeki öğrencilerden anket yoluyla toplanmıştır. Çalışma, Konya'nın Akşehir ilçesinde bulunan liselerden 700 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, şarj cihazı taşıma durumu, nomofobi düzeyleri, akıllı telefon bağımlılığı, uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçirme durumu, uyanır uyanmaz akıllı telefon kontrol etme durumu, iletişim kurma yolu gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla nomofobik davranış gösterdiği bulunmuştur. Kız öğrencilerin bilgiye ulaşamama, cihazdan yoksunluk ve iletişimi kaybetme gibi nomofobik korkularının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak öğrencilerin çevrimiçi olamama korkularında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Şarj cihazını yanında taşıyan öğrencilerin nomofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Gece uyumadan önce akıllı telefonunu kontrol eden

öğrencilerin nomofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı şekilde uyumadan önce yatakta akıllı telefonla zaman geçiren öğrencilerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu anlaşılmıştır. Uyanır uyanmaz akıllı telefonunu kontrol eden öğrencilerin daha fazla nomofobik davranışlar sergiledikleri bulunmuştur. Araştırmada sosyal medya yoluyla iletişim kurmaya çalışan öğrencilerin daha fazla akıllı telefon bağımlısı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin cihazdan yoksunluk korkularının akıllı telefon bağımlılığı üzerinde anlamlı en yüksek etkiye sahip olduğu ancak iletişimi kaybetme korkusunun akıllı telefon bağımlılığı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır.

Sağiroğlu ve diğ. (2019) lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılıklarını incelemişlerdir. Araştırmada ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Kwon, Kim, Cho ve Yang (2013) tarafından geliştirilen ve Şata, Çelik, Ertürk ve Taş (2016) tarafından Türk lise öğrencileri için uyarlanan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Francis, Brown ve Philipchalk (1992) tarafından düzenlenen ve Karancı, Dirik ve Yorulmaz (2007) ile Lopez (1998) tarafından geliştirilen Ergenler için Sosyal Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma Orta Karadeniz’de bir ilde farklı temel liselerden 200 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, yaş, sınıf, telefon kullanma sıklığı gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin bağımlılık düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeninde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı yüksek çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaş ve sınıf değişkeninde anlamlı bir fark olmadığı ancak telefon kullanma sıklığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla akıllı telefon kullandıkları anlaşılmıştır.

Simanjuntak ve diğ. (2022) “Olumlu Öğrenme Tutumu” meslek lisesi öğrencilerinin akademik siber aylaklık anlayışının geliştirilmesi eğitimini ele almışlardır. Çalışmada yarı deneysel araştırma metodu kullanılmıştır. Veriler 10 ve 11. sınıf öğrencilerinden gönüllülük esasına göre anket ve Simanjuntak ve diğ. (2022) tarafından geliştirilen Akademik Siber Aylaklık Ölçeği yoluyla toplanmıştır. Araştırma Endonezya’nın Surabaya şehrinde 15-18 yaş arası öğrencilerin katılımı ile gerçekleşmiştir. Araştırmada olumlu öğrenme davranışları, akademik siber aylaklık, ders esnasında akademik siber aylaklık süresi, akademik siber aylaklık internet erişimi, günlük sosyal medya erişimi, akademik siber aylaklık yapmanın sebepleri, akademik siber aylaklık yapma zamanı gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin olumlu öğrenme davranışı esnasında ve sonrasında akademik siber aylaklık davranışlarının farklılaştığı bulunmuştur. Öğrencilerin büyük bir bölümünün çevrimiçi dersler esnasında siber aylaklık davranışları gösterdikleri ve en fazla sosyal medya

yoluyla yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak çoğu öğrencinin akademik siber aylaklığı düşük ve daha düşük kategorilerde yaptıkları anlaşılmıştır.

Tanır (2021) araştırmasında spor lisesi öğrencilerinin fiziksel aktivite riski ve akıllı telefon bağımlılığını bir devlet okulu örneği vererek incelemiştir. Araştırmada istatistiksel veri analizi metodu kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak ise yüz yüze görüşme, Craig ve diğ. (2003) tarafından geliştirilen Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi, Kwon ve diğ. (2013) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye Noyan ve diğ. (2014) tarafından uyarlanan Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Aydın il merkezinde yer alan İncirliova spor lisesindeki 236 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, fiziksel aktivite seviyesi, akıllı telefon bağımlılığı gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında akıllı telefon bağımlılığı riski ve cinsiyet ile fiziksel aktivite düzeyinin kız ve erkek öğrencilerde farklılaştığı bulunmuştur. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı riski ile fiziksel aktivite düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek fiziksel aktivite düzeyleri olduğu ancak kız öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı riskinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmanın başka bir bulgusunda ise öğrencilerin fiziksel aktivite seviyelerinin akıllı telefon bağımlılığı riskini çok düşük düzeyde etki etmesidir.

Rykard (2020) yaptığı araştırmada bir kenar mahalle lisesindeki öğrencilerin siber aylaklık davranışlarını, motivasyonlarını ve algılarına yönelik bir araştırma ele almıştır. Araştırmada karma yöntemler modeli kullanılmıştır. Veriler, gözlem, anket ve röportaj soruları ile toplanmıştır. Araştırma ilk safhada nicel daha sonra nitel olarak devam etmiştir. Araştırma Amerika'nın güneydoğusunda yer alan Carraway lisesinde 34'ü 10. sınıf, 15'i 11. sınıf ve 10'u 12. sınıf olmak üzere toplam 59 öğrenci ile gerçekleşmiştir. Araştırmada etnik köken, cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyleri gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin siber aylaklık yapmalarının temel sebebinin can sıkıntısı olduğu ve eğer derse karşı ilgi yoksa ya da sınıfta yapılan etkinlikler dersin amacı ile örtüşmüyorsa siber aylaklık davranışlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.2. Lise Öğrencilerinde Problemlerle İlgili İnternet Kullanımı ile İlgili Araştırmalar

Zorbaz ve diğ. (2014) tarafından yapılan araştırmada lise öğrencilerinin problemlerle ilgili internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmiştir. Araştırma betimsel bir çalışmadır. Veriler Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından geliştirilen problemlerle ilgili internet kullanım ölçeği ile üniversite öğrencilerinin problemlerle ilgili internet

kullanımını ölçmek için geliştirilmiştir. Araştırma Ankarada bulunan 2012-2013 eğitim-öğretim yılını kapsayan 9, 10 ve 11. sınıflarda öğrenim gören 356'sı kız, 326'sı erkek olmak üzere toplam 682 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet, problemlerli internet kullanımı, olumsuz değerlendirilme korkusu, genel durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma, yeni durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma, bağıllık, güven ve özdeşim, kendini açma, sadakat gibi değişkenlere yer verilmiştir. Araştırmada erkek lise öğrencilerinin kız lise öğrencilerine göre problemlerli internet kullanım düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ekşi (2017) lise öğrencilerinin problemlerli internet kullanım durumlarını dini inanç ve ahlaki olgunluk düzeylerine göre incelemiştir. Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu, Altemeyer ve Hunsberger (2004) tarafından geliştirilen dini inanç ölçeği, Şengün ve Kaya (2007) tarafından geliştirilen ahlaki olgunluk ölçeği ile Young (1998) tarafından geliştirilen internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Beylikdüzü ilçesinde çeşitli ortaöğretim kurumlarından tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 224'ü kız, 165'i erkek olan toplam 389 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma bulgularında lise öğrencilerinde dini inanç ve ahlaki olgunluk değişkenleri arasında pozitif bir ilişki bulunurken problemlerli internet kullanımı ile dini inanç arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmada problemlerli internet kullanımının ahlaki olgunlukla pozitif bir ilişkiye sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Ceyhan (2011), ergenlerin problemlerli internet kullanım düzeylerini incelemiştir. Araştırmada, Ceyhan ve diğerleri (2007) tarafından geliştirilen problemlerli internet kullanım ölçeği, daha sonra Ceyhan ve Ceyhan (2009) tarafından ergenlere uygulanmak üzere geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırma, Eskişehir il merkezindeki resmi okullarda öğrenim gören 141 kız ve 166 erkek öğrenci olmak üzere toplam 307 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi ve başarı düzeyi gibi değişkenlere yer verilmiştir. Araştırma bulgularında, okul türünün, sınıf düzeyinin ve internet kullanım süresinin problemlerli internet kullanımında kayda değer, göze çarpan değişkenler olduğu, ancak cinsiyetin, başarı düzeyinin ve sosyal destek düzeyinin önemli değişkenler olmadığını göstermektedir.

Kaya ve diğerleri (2016), fen lisesi öğrencilerinin problemlerli internet kullanımı ile psikolojik semptomları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak Şahin ve Durak (1994) tarafından

Türkçeye uyarlanan kısa semptom envanteri ile Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından geliştirilen problemlili internet kullanım ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İzmir ve Van illerinde yer alan iki tane fen lisesinde 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda okuyan toplam 538 öğrencinin katılımı ile gerçekteşmiştir. Araştırmada anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite, problemlili internet kullanımı (internetin olumsuz sonuçları, aşırı kullanım, sosyal fayda) gibi değişkenler yer almıştır. Araştırma bulgularında, internetin olumsuz sonuçları ile anksiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite arasında pozitif orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Aşırı kullanımı ile ise anksiyete, depresyon, somatizasyon, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite arasında pozitif düşük ilişki bulunmuştur. Okula devam etme şekline göre öğrencilerin olumsuz benlik ve somatizasyon arasındaki ilişki yüksek çıkmıştır. Araştırmanın cinsiyete göre bulgularında ise depresyon, olumsuz benlik ve somatizasyonun farklılaştığı, kız öğrencilerin verilerinin anksiyete, depresyon, olumsuz benlik ve somatizasyon açısından erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Altundağ (2016), lise öğrencilerinde sanal zorbalık ve problemlili internet kullanımı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma, ilişkisel tarama modeline dayalı betimsel bir çalışmadır. Araştırmada kişisel bilgi formunun yanı sıra Ayas ve Horzum (2010) tarafından geliştirilen sanal zorba/kurban ölçeği ve Hahn ve Jerusalem (2001) tarafından geliştirilen ancak daha sonra Türkçeye şahin ve Korkmaz (2011) tarafından uyarlanan internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Bolu ilinde bir Anadolu lisesine devam etmekte olan 310 öğrencinin katılımı ile gerçekteşmiştir. Araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk, internet bağımlılığı, sanal mağdur cinsel zorbalık, sanal mağdur engelleme ve zarar verme, sanal mağdur söylenti çıkarma, sanal zorba cinsel zorbalık, sanal zorba engelleme ve zarar verme, sanal zorba söylenti çıkarma gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, problemlili internet kullanımı ile sanal zorba ve kurban olma arasında yakın bir ilişki bulunmuştur. Erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre sanal zorba ve mağdur olurken, cinsiyete değişkenine bakıldığında ise problemlili internet kullanımında bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmadaki son bulguda ise ebeveynden habersiz sosyal medya hesabının olmasının problemlili internet kullanımı açısından risk taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır.

İkiz ve diğerleri (2015), problemlili internet kullanımının ailesel değişkenler açısından incelenmesi araştırmalarında kullanılmışlardır. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu ve Ceyhan ve Ceyhan (2014) tarafından

geliştirilen problemlerli internet kullanım ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İzmir, Kütahya ve Van illerinde yer alan örnekleme yöntemine göre sečilmiř üç ayrı fen lisesinde 340 kız ve 355 erkek olmak üzere toplam 697 öğrencinin katılımı ile gerçekteşmiştir. Araştırmada anne eğitim düzeyi, annenin mesleği, kardeş sayısı, baba eğitim düzeyi, babanın mesleği, algılanan ekonomik durum gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, öğrencilerin olumsuz internet kullanım sonuçlarının artmasıyla anne eğitim düzeyinin artması arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin internetin olumsuz sonuçlarının, aşırı kullanımı puan ortalamalarına göre sırasıyla ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan öğrencilere göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Annenin mesleğine göre öğrencilerin internetin olumsuz sonuçlarına göre ise annesi memur ve emekli olan öğrencilere göre daha düşük çıkmıştır. Babanın mesleğine göre öğrencilerin internetin olumsuz sonuçlarına göre farklılık saptanamamıştır. Ekonomik durumu yüksek olarak algılayan, interneti aşırı kullanan öğrencilerin, ekonomik durumu daha düşük öğrencilere göre internetin aşırı kullanımı daha yüksek çıkmıştır. Kardeř sayısına göre öğrencilerin interneti olumsuz yönde kullanma sonuçları ise kardeş sayısı arttıkça düşme yönündedir.

Siyez (2014), lise öğrencilerinde problemlerli internet kullanımının heyecan arama ve cinsiyet aısından incelenmesi araştırmasında kullanılmıştır. Araştırma, betimsel yöntemli ilişkisel tarama modelli bir yordama çalışması niteliğindedir. Araştırmada problemlerli internet kullanım ölçeği Ceyhan ve Ceyhan (2009) ve Zuckerman Heyecan arama ölçeği Zuckerman ve diğerleri (1978) kullanılmıştır. Araştırma, İzmir ilinde 11 Anadolu lisesinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile üç Anadolu lisesi belirlenmiş ve bu okullardan 9 ve 12. sınıf düzeyinde birer şube tesadüfi sayılar tablosu kullanılarak 458 öğrencinin katılımı ile gerçekteşmiştir. Araştırmada problemlerli internet kullanım, heyecan ve macera arama, yaşantı arayışı, disinhibisyon, sıkılmaya yatkınlık gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, heyecan arama ve cinsiyetin lise öğrencilerinde problemlerli internet kullanımını anlamlı olarak yordadığı tespit edilmiştir. Problemlerli internet kullanımını yordama gücü en yüksek olan değişkenin heyecan arama ölçeğinin alt boyutlarından biri olan yaşantı arayışı olduğu görölmüştür. Problemlerli internet kullanımını ikinci sırada yordayan değişken heyecan arama ölçeğinin alt boyutlarından biri olan sıkılmaya yatkınlık olarak belirlenmiştir. Üçüncü sıradaki değişken ise cinsiyetin lise öğrencilerinde problemlerli internet kullanımını yordanmasıdır. Problemlerli internet kullanım yordayıcılarından bir tanesi de heyecan ve macera aramadır. Fakat bu değişkenin internet kullanım yordamadaki katkısının düşük

olduğu anlaşılmaktadır. Lise öğrencilerinin problemlı internet kullanımının yordanmasına katkı sağlayan son değişken disinhibisyonudur. Disinhibisyonun problemlı internet kullanımını yordamadaki katkısı düşük bulunmuştur.

Şahan (2017) tarafından yapılan araştırmada, ergenlerin problemlı internet kullanımındaki kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların ve sosyal kaygının rolü incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formunun yanı sıra LaGreca, Dandes ve Wick (1988) tarafından geliştirilen Çocuklarda Sosyal Kaygı Ölçeği daha sonra tekrar LaGreca ve Lopez (1998) tarafından ergenlere uyarlanmıştır. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanması ise Aydın ve Tekinsav-Sütçü (2007) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin ergenlere uyarlama çalışması ise Zorbaz (2013) tarafından yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada Hamamcı ve Büyüköztürk (2003) Kişilerarası İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği ile Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından hazırlanan Problemlı İnternet Kullanım Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Eskişehir ilinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Sağlık Meslek Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi ile Anadolu Lisesinden kolay örnekleme yoluyla 15-19 yaşı grubu arasından 174'ü kız ve 138'i erkek olan toplam 312 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada problemlı internet kullanım düzeyleri, sosyal kaygı, cinsiyet ile kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtma düzeyleri değişkenleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtma düzeyleri ile problemlı internet kullanımı arasında erkekler lehine anlamlı fark olduğu ancak cinsiyete göre ergenlerin sosyal kaygı düzeyleri arasında fark olmadığı ortaya çıkmıştır. Erkek ergenlerin kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtma düzeyleri, kızlara göre daha anlamlı yüksek çıkmıştır. Erkek ergenlerin problemlı internet kullanımları ise kızlara göre anlamlı bir biçimde yüksek çıkmıştır. Ergenlerin problemlı internet kullanımının en önemli yordayıcısı olarak sosyal kaygı değişkeni öne çıkmıştır. Ergenlerin kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtma düzeyleri, onların problemlı internet kullanımını yordayıcısı olmaktadır.

Çelikkaleli ve diğ. (2018) tarafından yapılan araştırmada, orta ergenlik dönemi problemlı internet kullanımının demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Günüş (2009) tarafından Türkçe olarak geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya Türkiye'nin farklı bölgelerinden kolaylıkla bulunabilen örnekleme yöntemi ile 953'ü kız, 862'si erkek olan 1886 lise öğrencisi ve ortaokul (sadece 8. sınıf) katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın değişkenlerini yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte

bozulma, sosyalizasyon gibi faktörler oluştururken alt boyutlarını ise (cinsiyet, akıllı telefon, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu) oluşturmaktadır. Araştırma bulgularında, ergenlerin cinsiyetlerine göre problemlili internet kullanım puanları anlamlı bir biçimde farklılık göstermektedir. Bağımlılı olarak belirlenen gruptaki erkeklerin sayısının kızların sayısından daha yüksek olduğu görülmüştür. Akıllı telefon sahibi ergenlerin problemlili internet kullanma puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu durum, problemlili internet kullanımıyla akıllı telefona sahip olup olmamanın arasında paralellik göstermektedir. Araştırma kapsamındaki ergenlerin 304'ü yüksek düzeyde problemlili internet kullanıcısı çıkmıştır. İnternet kullanım düzeyleri açısından ergenler arasında cinsiyet ve akıllı telefona sahip olup olmama alt boyutları arası ilişkide anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak yüksek ve orta düzeyde problemlili internet kullanıcı olan ergenlerin büyük çoğunluğunun akıllı telefona sahip olduğu anlaşılmıştır.

Öztabak (2018) tarafından yapılan araştırmada, problemlili internet kullanımı olan ergenlerin internet kullanımına ilişkin duygu ve görüşleri incelenmiştir. Araştırmada Durum Çalışma modelinden yararlanılmıştır. Araştırmada birebir görüşme yöntemi ile Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından hazırlanan Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evreni belirtilmemiş olup araştırmanın örneklemini iki Anadolu lisesinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak 9. sınıf öğrencilerinden (8 kız, 8 erkek) ile oluşturulmuştur. Araştırmada sosyalleşme, otokontrol eksikliği, boş vakitleri değerlendirme, bağımlılılık, olumlu duygular, olumsuz duygular, öğrencilerin duygularını ifade etmedeki genel düzeyleri ve cinsiyet gibi değişkenler ele alınmıştır. Araştırma bulgularında, ergenlerin internette yoğun zaman harcamaları verdikleri yanıtları göre sosyalleşme, internet kullanımı ve zaman yönetimi açısından otokontrol sağlayamamaları ve boş zamanlarını internette geçirmekle paralellik oluşturmaktadır. Öğrencilerin sosyalleşme değişkeni altında verdikleri yanıtlarda, internet olmasaydı yüz yüze iletişimi tercih edebileceklerini belirtmişlerdir. Bu bakımdan, internete girme ve yüz yüze iletişim arasında negatif yönlü bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bağımlılılık değişkeninde ise öğrencilerin internet olmazsa yoksunluk belirtileri gösterebilecekleri anlaşılmıştır. Olumlu ve olumsuz duygular değişkenine bakıldığında ise, internete girdiklerinde olumlu duygular yaşadıkları, aynı duyguyu tekrar yaşamak için ise tekrar internete girme isteği yönünde bir sonuç ortaya çıkmıştır. Olumsuz duygu yaşadıklarında da internete girme davranışını sürdürdükleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin duygularını ifade etmedeki genel düzeyleri

arasında bir farklılık bulunmamıştır. Ancak cinsiyet değişkenine bakıldığında, erkek öğrencilerin aleksitimi düzeylerinin kız öğrencilere göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır.

Demir ve diğ. (2017) tarafından yapılan araştırmada, ergenlerin problemlili internet kullanımında anne-baba izlemesinin rolü incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Cottrell ve diğ. (2007) tarafından hazırlanan Anne Baba İzleme Ölçeği ile Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından hazırlanan Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği ve daha sonra ergenlere uyarlanan Ceyhan ve Ceyhan (2009) Problemlili İnternet Kullanım Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul'da Anadolu ve Meslek liselerinden seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 14-18 yaş aralığından oluşan 118'i kız, 132'si erkek öğrenci toplam 250 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada internet kullanım sıklığı, anne-baba eğitimi, bilgisayar izleme, telefon izleme, problemlili internet kullanımı ve yaş gibi değişkenler ele alınmıştır. Araştırmada ergenlerin internet kullanım süreleri arttıkça problemlili internet kullanım sürelerinin de arttığı belirlenmiştir. Araştırmada anne eğitim düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak baba eğitim düzeyi, ergenlerin problemlili internet kullanmasında temel etken olarak ortaya çıkmıştır. Bilgisayar izlemesinin katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmıştır. Bilgisayar izlemesi, internet kullanımının anlamlı bir yordayıcısı iken, cep telefonu izlemesi anlamlı bulunamamıştır.

Çetin ve diğerleri (2014) tarafından yapılan araştırmada, ergenlerin internet üzerinde kimlik denemeleri ve problemlili internet kullanım davranışları incelenmiştir. Araştırma, betimsel bir çalışmadır. Araştırmada kişisel bilgi anketi, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen ancak Köker (1991) tarafından Türkçeye uyarlanan Yaşam Doyumu ölçeği, Arnett (1994) tarafından geliştirilen ve daha sonra Sümer (2003) tarafından Türkçeye uyarlanan Arnett Heyecan Arama ölçeği ve Eryüksel ve Varan (1999) tarafından geliştirilen Benlik Kimliği Statüleri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evreni belirtilmemiş olup, örnekleminde 2011-2012 eğitim öğretim yılında 16 farklı lisede eğitim gören 2729 öğrenci yer almıştır. Araştırmada, internette kimlik denemeleri sıklığı, internette kimlik denemeleri yapma nedeninin sıklığı gibi değişkenler yer alırken, alt boyutta (problemlili internet kullanımı, sevme/sevilme ihtiyacı, eğlenme ihtiyacı, özgürlük ihtiyacı, güç ihtiyacı, başarılı kimlik, kararsız kimlik, ipotekli kimlik, dağınık kimlik, heyecan arama, yaşam doyumu) yer almaktadır. Araştırma bulgularında, ergenlerin çoğunluğunun internette bazen kimlik denemeleri yaptıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bulgular neticesinde, kimlik denemeleri yapma sıklıkları bakımından ergenlerin en fazla hayali ve daha zeki gibi

görünmeye çalıştıkları ortaya çıkmıştır. Ergenlerin en az yaptıkları kimlik denemeleri ise “karşı cinsten” biri ve “daha maço” gibi kavramlar ortaya çıkmıştır. Ergenlerin internette kimlik denemeleri yapma nedenleri ilişkin bulgular neticesinde, tüm kimlik denemeleri yapma nedenlerine cevap veren ergenlerin oranı yüksek çıkmıştır. Dağınık, kararsız ve başarılı kimlik statülerinin, güç ve sevmesevilme psikolojik ihtiyaçlarının, heyecan arama ve ihtiyaç doyumu özelliklerinin problemlili internet kullanımında önemli yordayıcılar olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmaya göre, sevmesevilme ve güç ihtiyacı karşılanmadıkça problemlili internet kullanımı artmaktadır. Araştırmada ayrıca, ergenlerin en çok eğlence aracı olarak interneti kullandıkları belirlenmiştir. Başarılı kimlik statüsü düzeyi arttıkça problemlili internet kullanımının azalma eğilimi gösterdiği, kararsız ve dağınık kimlik statüsü düzeyi arttıkça da problemlili internet kullanımının arttığı anlaşılmaktadır. Heyecan düzeyi arttıkça problemlili internet kullanımı da artmaktadır. Yaşam doyumu arttıkça problemlili internet kullanımı düşme eğilimindedir.

Yörük ve diğerleri (2018) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul ve lise öğrencilerinde problemlili internet kullanımı ve sosyal hizmet müdahalesi incelenmiştir. Araştırma, betimsel ve açıklayıcı bir nicel çalışmadır. Araştırmada kişisel bilgi formu ve Ceyhan ve Ceyhan (2009) tarafından geliştirilen Problemlili İnternet Kullanım ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya Kocaeli ilinde yer alan ortaokul ve liselerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenmiş 309’u kız, 290’ı erkek olan toplam 599 ortaokul ve lise öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada okul türü, cinsiyet, yaş, gelir, anne eğitimi, baba eğitimi gibi değişkenlere yer verilmiştir. Araştırma bulgularında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla problemlili internet kullanımına sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ergenlerin interneti en fazla sosyal medya amaçlı kullandıkları, her üç ergenden birinin internette günlük üç saatten fazla vakit geçirdiği, internet kullanan ergenlerden her on kişiden dokuzunun mobil cihazlara sahip olduğu, günlük ortalama internet kullanım süresi ile problemlili internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, sosyal medya kullanım süresi ile problemlili internet kullanımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu, günlük ortalama dijital oyun oynama süresi ile problemlili internet kullanım süresi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Çağır ve diğerleri (2010) tarafından yapılan araştırmada, lise ve üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanım düzeyleri ile algılanan iyilik halleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Davis (2001) tarafından geliştirilen ve Tutgun (2009) tarafından Türkçe’ye

uyarlanan İnternette Bilişsel Durum ölçeği; Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen ve Demir (1989) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Ucla Yalnızlık ölçeği ve Adams, Bezner ve Steinhardt (1997) tarafından geliştirilen ve Memnun (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Algılanan Esenlik Hali ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Balıkesir Üniversitesi 1.sınıf öğrencilerinden 123, 2.sınıftan 151, 3.sınıftan 111 ve 4.sınıftan 187 öğrenci ayrıca Balıkesir ilinde yer alan bir meslek lisesinde 9.sınıfta öğrenim gören 74 öğrenci ile toplamda 646 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada problemleri internet kullanımı, öğrencilerin yalnızlık düzeyleri, öğrencilerin esenlik halleri gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, problemleri internet kullanımı ile öğrencilerin yalnızlık düzeyleri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Ancak, problemleri internet kullanımı ve öğrencilerin esenlik hali arasında ise negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Arslankara ve diğerleri (2020) tarafından yapılan araştırmada, lise öğrencilerinde sanal risk algısı: problemleri internet kullanımı ve eleştirel düşünme bağlamında bir araştırma incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu, Arslankara ve diğerleri (2020) tarafından geliştirilen Sanal Dünya Risk Algısı ölçeği, Ceyhan, Ceyhan ve Gürçan tarafından geliştirilen Problemleri İnternet Kullanım ölçeği ve Akbıyık (2002) tarafından geliştirilen Eleştirel Düşünme Eğilimi ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Ağrı il sınırları içerisinde resmi ortaöğretim kurumlarından çeşitli lise türlerinde öğrenim gören 176'sı kız, 214'ü erkek toplam 390 lise öğrencisinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, yaş, okul türü, sınıf seviyeleri, ebeveynlerin eğitim durumu, aile ekonomik durumu gibi değişkenler ele alınmıştır. Araştırma bulgularında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bilgisayar ve internet kullanımında daha problemleri davranışlar gösterdikleri ancak, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre interneti daha sorunlu kullandıkları ve eleştirel düşünme bakımından kız öğrencilere oranla daha geride oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin sanal risk algılarının ve problemleri internet kullanımının sınıf seviyelerine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada, lise öğrencilerinin okul türleri ile sanal risk algısı, problemleri internet kullanımı ve eleştirel düşünme eğilimleri arasında yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Lise öğrencilerinin yaş değişkenine bakıldığında ise uzun yıllar internet erişimine sahip olan öğrencilerin problemleri internet kullanımlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinin cep telefonuna sahip olma durumlarına göre problemleri internet kullanım oranlarının artış gösterdiği belirlenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin interneti kullanma

sıklığının sanal risk algısını ve problemlili internet kullanımını yordadığı görülmüştür. Akranlarına göre interneti daha fazla kullanan öğrencilerin sanal risklere ilişkin farkındalığı ve problemlili internet kullanım durumları pozitif ilişki göstermiştir. Öğrencilerin internette bulunma amaçlarının sanal risk algısını ve problemlili internet kullanım durumlarını yordadığı fakat eleştirel düşünme ile arasında doğrudan bir ilişki olmadığı görülmüştür. Araştırmada, problemlili internet kullanımının ve eleştirel düşünme eğiliminin anlamlı birer yordayıcı olduğu belirlenmiştir.

Gökçearslan ve diğerleri (2012) tarafından yapılan araştırmada ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı incelenmiştir. Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada Günüş ve Kayri (2010) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı ölçeğı kullanılmıştır. Araştırma, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Bursa ilindeki bir lisede 12. sınıftan toplam 172 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu gibi değişkenler incelenmiştir. Araştırma bulgularında cinsiyet bakımından erkek öğrencilerin internet bağımlılığı kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Anne ve baba eğitim düzeylerine göre internet bağımlılık durumları farklılık göstermemiştir.

Şehidoğlu (2014) tarafından yapılan araştırmada 15-17 yaş grubu ergenlerde bilinçli farkındalık düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu, Ceyhan, Ceyhan ve Gürcan (2007) tarafından geliştirilen Problemlili İnternet Kullanım ölçeğı, Brown ve Ryan (2003) tarafından geliştirilen Bilinçli-Farkındalık ölçeğı kullanılmıştır. Araştırma, 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul'da bir lisede 9, 10 ve 11. sınıflarda eğitim gören seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenen 120 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Alt boyutunu ise (bilinçli farkındalık düzeyi ve problemlili internet kullanımı) oluşturmaktadır. Araştırma bulgularında 15-17 yaş arası ergenlerin farkındalık düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasında negatif yönlü güçlü bir ilişki ortaya çıkmıştır. Kız ergenlerin bilinçli farkındalık düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasında negatif yönlü güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Erkek ergenlerin bilinçli farkındalık düzeyi ile problemlili internet kullanımı arasında negatif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Problemlili internet kullanımı cinsiyet açısından incelendiğinde ise iki grup arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Durak (2017) tarafından yapılan araştırmada lise öğrencilerinde problemlili internet kullanımı ile saldırgan davranışların ilişkisi incelenmiştir. Araştırmada anket yöntemi

kullanılmıştır. Araştırmada sosyodemografik bilgi formu, Buss ve Perry (1992) tarafından geliştirilen Buss-Perry Saldırganlık ölçeği ve Ceyhan ve Ceyhan (2009) tarafından geliştirilen Problemlı İnternet Kullanım ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Türkiye'de internet kullanan tüm lise öğrencilerinin oluşturduğu bir örnekte yer alan 410 anketin ve bir koleje ait öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada problemlı internet kullanımı, saldırganlık, öğrencilerin problemlı internet kullanım düzeyleri, demografik değişkenler, yaş, cinsiyet, aile durumu, hastalık geçirme durumu gibi değişkenler ele alınmıştır. Araştırma bulgularında problemlı internet kullanımı ile saldırganlık davranışları arasında negatif düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. İnternet sebebiyle ergenler üzerinde oluşan olumsuz sonuçlar ile fiziksel saldırganlık arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Problemlı internet kullanımı ve saldırganlık davranışı arasında anlamlı ve ters yönde bir ilişki tespit edilmiştir.

2.2.3. Lise Öğrencilerinde İnternet Kullanım Profilleri ile İlgili Araştırmalar

Gençer ve diğerleri (2012) tarafından yapılan araştırmada ergenler arasında internet istismarı ve bunun internet kullanım profilleri ve demografik özellikleri ile ilişkileri incelenmiştir. Çalışmada kesitsel araştırma metodu kullanılmıştır. Araştırmada anket ve Young (1998) tarafından geliştirilen ve daha sonra Türkçe'ye Bayraktar (2001) tarafından uyarlanan İnternet Bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Isparta ilindeki 20 devlet okulundan rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 1380 lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin internet kullanım profilleri, alt boyutunda (internet kullanım sıklığı, internetin en çok kullanıldığı yer, internetin en çok kullanılma amacı), internet istismarı, alt boyutunda (uzun süre çevrimiçi kalma, internete girmek için sabırsız olma, internette kalmak için daha fazla zamana özlem duyma, olumsuz düşüncelerden kurtulmak için daha fazla çevrimiçi kalma, çevrimiçi değilken huzursuz hissetme, çevrimiçi geçirilen süre ile ilgili şikayette bulunma, internetsiz hayatı sıkıcı bulma, çevrimdışı iken çevrimiçi olmayı hayal etme, hiçbir şey yapmadan önce elektronik postalarını kontrol etme, uykusuzluk, ev işlerini ihmal etme, çevrimiçi huzursuzken sinirlenme, yeni çevrimiçi ilişkiler oluşturma, okul performansı üzerine olumsuz etkisi, üretkenliğin düşmesi, diğer eğlenceli etkinliklerden kendini alıkoyma, çevrimiçi geçirilen zamanı azaltmada başarısız olan girişimler, çevrimiçi geçirilen zamanda yanılı, sosyal yabancılaşma), demografik özelliklerin internet istismarındaki rolü, alt boyutunda (cinsiyet, okul türü, sosyoekonomik statü, akademik başarı), internet kullanım profillerinin internet istismarındaki rolü, alt boyutunda ise (kullanım sıklığı, erişimin en çok yapıldığı yer, internet

kullanımının en çok hangi amaçla yapıldığı) yer almıştır. Araştırma bulgularında sosyal yabancılaşma en az başvurulan alt boyu olurken uzun süre çevrimiçi kalma en çok başvurulan alt boyut olmuştur. Araştırmada katılımcıların üçte birinin internet istismarı düşük düzeyde çıkmıştır. Katılımcılar arasındaki cinsiyet farkına bakıldığında erkek katılımcıların kızlara göre çok az bir farkla internet istismarında önde olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada akademik başarı değişkeninin internet istismarı üzerinde önemli bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Cinsiyet ve akademik başarının aksine okul türünün internet istismarıyla önemli bir ilişkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Günlük internet tüketimi fazla olan öğrencilerin de ayda bir kez ya da haftada birkaç kez internet tüketimi olan öğrencilere göre daha fazla internet istismarına maruz kaldıkları bulunmuştur. Araştırmada internet istismar düzeyinin okulda internet kullanan öğrencilerin aksine en çok evde internet kullanan öğrenciler olduğunu belirlemiştir.

Bozkurt ve diğerleri (2018) tarafından yapılan araştırmada, obez çocuk ve ergenlerin internet kullanım profilleri ve internet bağımlılığı incelenmiştir. Çalışmada kesitsel araştırma metodu kullanılmıştır. Araştırmada kişisel bilgi formu ve Young (1998) tarafından geliştirilen internet bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, 8 ve 17 yaş arası 268 obez ve 169 sağlık kontrolleri olan toplam 437 çocuk ve yetişkinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada obezite ve kontrol gruplarının özelliklerine göre dağılımı, alt boyutta (yaş, cinsiyet) ve obezite grubundaki internet kullanım alışkanlık profilleri, alt boyutta (ev bilgisayarının mevcudiyeti, bilgisayara sahip olma, evde internete erişim, 12 yaşından küçüklerin ilk internet kullanımları, haftalık toplam internet kullanım süresi, sosyal medya, çevrimiçi oyunlar, müzik dinleme ve video izleme, program indirme, ev ödevi ya da bilgi araştırma) yer almıştır. Araştırma bulgularında obez olan çocuklar ve yetişkinlerin olmayanlara göre daha yüksek internet kullanım profillerine sahip olduğu belirlenmiştir. İnternet bağımlılığı ve vücut kitle indeksi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Haftada 21 saatten fazla internette zaman geçiren obezite grubunda yer alan katılımcıların vücut kitle artışı anlamlı yüksek çıkmıştır. Araştırmada 6 ve 18 yaş arası aşırı kilolu ve obezite oranları yüksek olan katılımcıların internette günlük 3 saatten daha az zaman geçiren katılımcılara göre internette çok daha fazla vakit geçirdikleri görülmüştür.

Bezinoviç ve diğerleri (2015) tarafından yapılan araştırmada, Hırvatistan'ın İstria bölgesindeki lise öğrencilerinin mental sağlığı ve internet kullanım profilleri incelenmiştir. Araştırma kesitsel bir çalışmadır. Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışma Hırvatistan ülkesinin İstria bölgesinde 22 devlet lisesinde öğrenim gören 9,10,11 ve 12.

sınıf öğrencilerinden rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 772'si erkek, 767'si kız olan toplam 1539 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada internet kullanım araçları, internet kullanımı ve mental sağlık arasındaki cinsiyet farklılıkları gibi değişkenler ile alt boyutları (depresyon, anksiyete, yalnızlık ve sağlık şikayetleri) oluşturulmuştur. Araştırmada internet kullanım profilleri ile mental sağlık arasında ilişki bulunmuştur. Araştırmanın ikinci kanonikal fonksiyonunda depresyon, anksiyete, yalnızlık ve sağlık şikayetleri yer almıştır. Üçüncü ve dördüncü kanonikal fonksiyonda ise iletişim ve eğlence amaçlı internet kullanımı ile mental sağlık ve pozitif ilişkiler arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir.

Garmah (2022) tarafından yapılan araştırmada, internet kullanım profillerinin faslı lise öğrencilerinin skolastik performanslarını nasıl etkilediği incelenmiştir. Araştırma modelinde kesitsel kapalı uçlu anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak anket ve örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni belirtilmemiş olup çalışma, rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş 373 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, internet kullanımı, skolastik performans, ev ödevi için harcanan süre, akademik amaçlar, iyi ve zayıf akademik performanslar gibi değişkenler yer almıştır. Araştırma bulgularında öğrencilerin notlarının uzun süre internette vakit geçirme ile azaldığını bu yüzden aralarında negatif korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Yoğun internet kullanımı ve akademik amaçlar arasında pozitif bir ilişki çıkarken eğlence amaçlı internet kullanımı ile zayıf akademik performans arasında negatif bir ilişki çıkmıştır. Araştırmada ayrıca sosyal medya kullanımı ile zayıf akademik başarı arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Sosyal medya uygulamalarını çok sık ziyaret etmenin, ev ödevi ve zayıf akademik başarı arasında da negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Yıldırım ve diğerleri (2022) tarafından yapılan araştırmada, problemlili internet kullanım ölçeği-2'nin genelleştirilmiş Türkçe versiyonunun psikometrik özellikleri ile internet kullanım profilleri ve problemlili internet kullanım arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada kesitsel araştırma modeline yer verilmiştir. Araştırmada Monaghan (2014) tarafından uyarlanan internet kullanım profilleri anketi kullanılmıştır. Araştırma İç Anadolu Bölgesinde yer alan çok iyi bir üniversitede 2018-2019 eğitim öğretim yılında uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş 291'i kız, 188'i erkek olan toplam 479 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada demografik özellikler, problemlili internet kullanımı, internet kullanım profilleri, internet kullanım süresi, internet kullanım sıklıkları gibi

değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında problemlili internet kullanım ölçeği-2'nin genelleştirilmiş Türkçe versiyonunun güvenilir ve geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ahmed ve diğerleri (2022) tarafından yapılan araştırmada internet kullanım profilleri, internet bağımlılığı ve tıp öğrencileri arasındaki akademik performans arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada kesitsel çalışma modeli kullanılmıştır. Araştırmada anket ve Young (1998) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Kuzey Hindistan'da yer alan bir tıp üniversitesinde tıp öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, doğum yeri, barınma yeri, sosyoekonomik sınıf, ilk internet kullanım yaşı, tercih edilen cihaz, internetin hangi amaçla kullanıldığı, Facebook'ta geçirilen süre, Facebook'a erişim, WhatsApp kullanımı, mesaj geldiğinde WhatsApp'a erişim, tercih edilen iletişim aracı, çevrimiçi geçirilen zaman gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, internet bağımlılığının tıp öğrencileri arasında belirli bir seviyede yaygın olduğu anlaşılmıştır. Her gün internet kullanan, uzun saatler evde internette vakit geçiren, küçük yaşta internet kullanmaya başlayan ve çoğunlukla interneti eğlence amaçlı kullanan erkek tıp öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri anlamlı yönde yüksek çıkmıştır.

Dawood ve diğerleri (2015) tarafından yapılan çalışmada Suudi halkı arasındaki internet kullanım profilleri incelenmiştir. Çalışma kesitsel bir araştırma modelidir. Araştırmada iki bölümden oluşan bir anket ve Young (1998) tarafından geliştirilen İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, Suudi Arabistan'ın en kalabalık noktalarından alışveriş merkezleri, parklar, üniversiteler ve liselerden rastgele örneklem yöntemiyle seçilmiş toplam 678 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, cinsiyet, medeni durum, eğitim, meslek, evde internet erişimi, işte internet erişimi, mobil internet erişimi gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında, araştırmaya katılan Suudi halkının büyük bir yüzdesinin internet bağımlılığı değişkeni ile anlamlı bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Problemlili internet kullanımı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Araştırma, evde ve işte internet erişimi olan katılımcıların internet bağımlılık riskinin de artmakta olduğunu belirlemiştir.

Koç ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada Türkiye'deki lise öğrencilerinin demografik özelliklere göre internet kullanım profilleri incelenmiştir. Araştırma nicel bir çalışma olup, veriler karşılaştırmalı ve iki bölümden oluşan bir anket ile toplanmıştır. Araştırma Isparta ilinde bağlı toplamda 20 devlet lisesinde öğrenim gören rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş 1380 lise öğrencisinin katılımı ile

gerçekleştirilmiştir. Araştırmada cinsiyet, sosyoekonomi, okul türü ve akademik başarı gibi değişkenler yer almıştır. Araştırma bulgularında lise öğrencilerinin internet kullanım profilleri ve demografik özellikleri arasındaki düşük yönlü bir eğilim bulunmuştur. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet kullanım oranı yüksek çıkmıştır. Yüksek ve orta düzey sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin sosyoekonomik düzeyi düşük olan öğrencilere göre internet kullanım oranları anlamlı yüksek çıkmıştır. Erkek öğrenciler interneti daha çok eğlence için kullanırken kız öğrencilerin ise çoğunlukla eğitim ve iletişim amaçlı kullandığı belirlenmiştir. Diğer taraftan başarı düzeyi yüksek olan öğrencilerin interneti daha çok eğitim amaçlı kullanırken, başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin ise daha çok eğlence amaçlı kullandıkları tespit edilmiştir.

Gomez ve diğerleri (2017) tarafından yapılan araştırmada İspanyol yetişkinler arasındaki internet kullanım profilleri, ebeveyn katılımı, çevrimiçi risk oranları ve internet kullanımını incelenmiştir. Araştırmada çevrimiçi anket yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak çevrimiçi anket ve Rial, Gomez ve Isorna (2015) tarafından geliştirilen Yetişkinlerde Problemlı İnternet Kullanım ölçeği kullanılmıştır. Araştırma, İspanya'nın Galiçya bölgesinde yer alan 255 ortaokuldan 12-17 yaş arası 39,993 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada internet kullanımını, demografik özellikler, cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, okul türü (devlet, özel), yaşam sürülen yer (şehir, yarı kırsal, kırsal) gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırmada ayrıca 5 grup oluşturulmuştur 1.grup (ara sıra internet kullananlar), 2. Grup (ebeveyn kontrolü altında az internet kullananlar), 3.grup (aile kontrolü olmadan interneti az kullananlar), 4.grup (aile-çocuk çatışması şeklinde internet kullananlar) 5.grup (interneti yoğun kullananlar). Araştırma bulgularında 1.grup katılımcılarının kırsal bölgelerden devlet okuluna giden küçük erkek öğrenciler olduğu ve problemlı internet kullanım oranlarının en düşük olduğu grup olarak tespit edilmiştir. 2. ve 3.grup katılımcılarının en az internet tüketen grup oldukları belirlenmiştir. 2. Grup katılımcılarından kız öğrencilerin çoğu internete ebeveyn kontrolünde girerken 3.grup erkek öğrencilerin ise aile kontrolü olmadan internette vakit geçirdikleri belirlenmiştir. 2. Grup katılımcılarının yaş bakımından daha küçük oldukları ve çevrimiçi risk davranışları daha düşük tespit edilirken 3.grup katılımcılarının çevrimiçi risk davranışları daha yüksek tespit edilmiştir. 4. ve 5. Grup katılımcıları ise daha çok yetişkin bireylerden oluşmuş ve problemlı internet kullanım oranları anlamlı yüksek bulunmuştur. Ayrıca 5. Grup katılımcılarının internet kullanımlarında çok düşük ebeveyn kontrolü tespit edilmiştir.

Yalçınalp ve diğeri (2003) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin bilgi arama amacıyla internet kullanım biçimleri incelenmiştir. Araştırmada nitel çalışma modeli benimsenmiştir. Veri toplama araçları olarak gözlemler, görüşmeler ve öğrenci ödevleri kullanılmıştır. Araştırma Ankara'da bir Anadolu meslek Lisesi'nde toplam 10 kız öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin, tutum, algı ve tercihleri, öğrenci bilgi kaynakları (sistem bilgisi, alan bilgisi), bilgi arama stratejileri (veri yönlü, amaç yönlü), aramada kullanılan tarzlar (amaçsız tarama, konu-koşullu tarama, amaçlı arama, planlı arama) gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırmada bulunan sonuçlar, öğrencilerin tutum, algı ve tercihlerinde gerçek ortamı yansıtan ve teknolojik olarak zenginleştirilmiş ortamlara olan tercihlerinin payının olduğunu belirtmiştir. Çalışmada öğrencilerin ön sistem bilgilerinin interneti kullanmada etkin olmadığı tespit edilmiştir. Öğrenciler arasında alan bilgisi ve bilgi arama biçimleri arasında düşük yönde ilişki bulunmuştur. Veri yönlü bilgi arama tarzına sahip öğrencilerin belirli bir amaca sahip olmadıkları aksine topladıkları bilgilerden ilişkili olmayan çıkarımlar yaptıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bilgi arama stratejilerinin bilgi arama tarzları ile olumlu yönde bir ilişkiye sahip olduğu göstermiştir.

Deniz ve diğ. (2015) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin genel internet kullanım profilleri üzerine deneysel bir çalışma incelenmiştir. Araştırmada anket metodu kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan ve katılımcılara 17 sorunun yöneltildiği bir anket kullanılmıştır. Araştırma, İstanbul Üniversitesi Ekonomi Fakültesi'nden rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş 148 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada internet kullanım sıklıkları, internet kullanım amacı, internet kullanım türleri, sosyal ağlar, internet bağımlılık tutumları, blog yazarları, internet yoluyla tatmin edici bilgilere ulaşma, iletişim kanalları gibi değişkenler kullanılmıştır. Araştırma bulgularında internet kullanımının üniversite öğrencilerinin hayatlarında önemli bir yeri olduğu fakat çoğu öğrencinin interneti araştırma amaçlı kullanmadığı belirlenmiştir. Araştırmada öğrencilerin interneti daha çok eğlence amaçlı kullandığı yönündedir.

Teralı ve diğ. (2011) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencisinin internet kullanım profili incelenmiştir. Araştırmada tanımlayıcı çalışma metodu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 35 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Araştırmaya sosyal ve ekonomik faktörler de dikkate alınarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yakın Doğu Üniversitesinde eğitim gören 169 öğrenci katılmıştır. Araştırmada internetin ne amaçla kullanıldığı, oyun oynama, araştırma yapma, ev ödevi,

sosyal paylaşım siteleri, sohbet, elektronik posta gönderme, alışveriş yapma, video ve resim paylaşma gibi değişkenler incelenmiştir. Araştırma bulgularında internetin, öğrenciler tarafından ilk sırada araştırma için kullanıldığı, daha sonra ev ödevi için ve sırasıyla sohbet, gazete ve dergi okuma, film izleme ve son olarak da bilgi toplama amacıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi ile verilerin çözümlenmesinde izlenen aşamalar verilmiştir.

3.1.ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde nicel bir araştırmadır.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Çalışma grubu 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde Kırşehir ili merkez ilçesine bağlı özel/devlet ortaöğretim kurumlarındaki lise öğrencilerinde oluşmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Öğrencilerin okul türü ve sınıf düzeyi çeşitleme ölçütleri olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunun okul türü, sınıf düzeyi ve cinsiyet dağılımları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3. 1. Çalışma Grubunun Dağılımı

Değişken	Kategori	f	% (Sütun)
Okul Türü	Anadolu Lisesi	338	54.7%
	Fen Lisesi	126	20.4%
	İmam-Hatip Lisesi	83	13.4%
	Meslek Lisesi	71	11.5%
Sınıf Düzeyi	9.Sınıf	131	22 %
	10.Sınıf	147	25 %
	11.Sınıf	252	42 %
	12.Sınıf	65	11 %
Cinsiyet	Erkek	344	58 %
	Kız	252	42 %

Çalışma grubunun okul türü dağılımı, en yüksek oranla Anadolu Liselerinden oluşmaktadır (%54.7). Sınıf düzeyi dağılımı ise %42 ile 11. sınıf öğrencilerinde en yüksek, %11 ile 12. sınıf öğrencilerinde en düşük oranı göstermektedir. Cinsiyet dağılımı, erkek öğrencilerin biraz daha fazla olduğu (%58) bir yapı göstermektedir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Bu çalışmada öz-bildirim yöntemi ile araştırma değişkenlerine ilişkin veri toplanmıştır. Veri toplama aracı lise öğrencilerinin demografik özellikleri ile ilgili bilgiler için açık/kapalı uçlu anket maddelerini içermektedir. Araştırma kapsamında ele alınan

değişkenleri ölçmek için ise literatürdeki ölçme araçları incelenerek araştırma amaçlarına uygun olanlar seçilmiştir. Araştırma kapsamında lise öğrencilerinin siber aylıklık düzeylerini belirlemek için ise araştırmacılar tarafından Likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Anket ve ölçeklerin yer aldığı veri toplama aracı Ek-4'te verilmiştir.

3.3.1. Anket

Bu araştırmada, lise öğrencilerinin demografik özellikleri olarak cinsiyet, sınıf düzeyi, lise not ortalaması, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ders çalışma süresi ve akıllı telefon kontrol sıklığı değişkenleri ele alınmıştır. Araştırma değişkenlerinden lise not ortalaması açık uçlu anket maddesi ile sayısal olarak elde edilmiştir. Kapalı uçlu anket maddeleri ile kaydedilen kategorik değişkenler ise cinsiyet (erkek, kız), sınıf düzeyi (9.sınıf, 10.sınıf, 11.sınıf, 12.sınıf), ders çalışma süresi (1 saatten az, 1-2 saat, 2-4 saat, 4-6 saat), akıllı telefon kontrol sıklığı (15 dk, 30 dk, 45 dk, 60 dk) şeklinde araştırmacılar tarafından tanımlanan kategoriler kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenleri için ilköğretim, ortaöğretim, lisans, yüksek lisans kategorileri kullanılmıştır. Ancak lisansüstü eğitim düzeyinin frekansı çok düşük olduğundan karşılaştırmalarda eş varyanslılık dikkate alınarak lisans ve lisansüstü kategorileri birleştirilmiştir. Yapılan değişikliklerle birlikte anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi için ilköğretim, ortaöğretim, yükseköğretim kategorileri kullanılmıştır.

3.3.2. Problemlı İnternet Tüketimi Ölçeği

Araştırmada lise öğrencilerinin problemlı internet tüketimi düzeylerinin belirlenmesi için Şimşek ve Akbulut (2022) tarafından geliştirilen Problemlı İnternet Tüketimi (PIC-Problematic Internet Consumption) ölçeği kullanılmıştır. PIC ölçeği, 3'lü Likert türünde yanıtların alındığı bir ölçektir ve kontrol kaybı (LOC-Loss of Control), kaçırma korkusu (FOMO-Fear of Missing Out) ve günlük yaşamda işlevsellikte bozulma (DDL-Dysfunctionallity in Daily Life) olmak üzere üç faktörlü yapıya sahiptir.

Şimşek ve Akbulut (2022), PIC ölçeği ile elde edilen ölçümlerin yüksek geçerlik-güvenirlilik değerlerine sahip olduğunu raporlamıştır. PIC ölçeğinin açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonuçları incelendiğinde, kontrol kaybı (LOC) faktörü gösterge değişkenleri için faktör yükleri .54-.79, kaçırma korkusu (FOMO) için .54-.80 ve günlük yaşamda işlevsellikte bozulma (DDL) için .62-.72 aralığındadır. PIC ölçeğinin ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) modeli için uyum indeksleri $\chi^2/df = 1.93$, RMSEA = .042, SRMR = .054, TLI = .989, CFI = .991 mükemmel uyuma işaret etmektedir. PIC ölçeği ($\alpha_{PIC} = .92$, $\omega_{PIC} = .90$) ve faktörleri LOC ($\alpha_{LOC} = .70$, $\omega_{LOC} = .70$), FOMO ($\alpha_{FOMO} = .70$,

ω FOMO = .70), DDL (α DDL = .70, ω DDL = .70) için raporlanan Cronbach Alfa (α) ve McDonald's Omega (ω) güvenilirlik katsayıları güvenirlığın yüksek olduğunu göstermiştir.

Ölçek toplam puanı, bireyin problemlili internet kullanım düzeyini gösterir ve LOC (7 madde), FOMO (3 madde) ve DDL (8 madde) faktörlerindeki toplam 18 maddeyi içerir. Ölçek toplam puanı hesaplamak için aşağıdaki işlemler uygulanır:

1. Tüm yanıtlar toplanır ve madde sayısına bölünerek 1-3 arasında değişen yanıt ortalamaları belirlenir. Bu durum, PIC faktörleri için de ayrı ayrı yapılabilir.

2. Yanıt ortalaması bulunduktan sonra, 3'lü Likert yanıtları için 33.3 değeri ile puanlar çarpılır. Böylece 1-3 arasında değişen yanıt ortalamaları, 33.3-99.9 arasında değişen toplam puanlara dönüştürülür. Bu işlem, 100'lük sistem için ölçek toplam puanlarının elde edilmesini sağlar.

3. 100'lük sisteme dönüştürülen PIC puanları, düşük ($PIC < 56$), orta ($56 \leq PIC < 78$) ve yüksek ($PIC \geq 78$) olarak yorumlanır.

Bu bilgiler, ölçeğin psikometrik özellikleri ve kullanımı hakkında bilgi vermektedir. PIC ölçeği, bireylerin internet tüketim düzeylerini değerlendirmek ve problemlili tüketimi tespit etmek için geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak kullanılabilir. Ayrıca, ölçeğin faktörleri ve toplam puanı, araştırmacılara, problemlili internet kullanımının çeşitli yönlerini analiz etme ve anlama fırsatı sağlar.

3.3.3. İnternet Katılım Profili Ölçeği

Araştırmada lise öğrencilerinin internete katılım profillerinin belirlenmesi için İnternet Katılım Profili (IEP-Internet Engagement Profile) ölçeği kullanılmıştır. Şimşek ve Akbulut (2022) tarafından geliştirilen İnternet Katılım Profili (IEP-Internet Engagement Profile) ölçeği, bireylerin internet kullanım amaçları ve katılım davranışları hakkında profil oluşturmayı amaçlayan Likert tipi bir ölçektir. İnternet Katılım Profili ölçeği; pasif tüketim (PC-Passive Consumer), bilgi edinme (IS-Information Seeker), sosyal kullanım (SU-Social User), içerik üretme (CC-Content Creator) olmak üzere dört faktörden oluşmaktadır. Ölçek toplam puanı anlamlı olmadığından, dört katılım profiline göre elde edilen ölçümler karşılaştırılarak bireylerin internet katılım profilleri belirlenir. IEP ölçeği PC (4 madde), IS (3 madde), SU (3 madde) ve CC (3 madde) faktörlerindeki toplam 13 maddeden oluşmaktadır.

Şimşek ve Akbulut (2022) tarafından raporlanan bilgilere göre IEP ölçeğinde, faktör yükleri gösterge değişkenleri PC için .47-.76, IS için .75-.92, SU için .57-.77 ve CC için .54-.81 arasında değişmektedir. Birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (CFA) modeli için IEP ölçeğinde $\chi^2/df = 2.86$, RMSEA = .060, SRMR = .064, TLI = .930 ve CFI = .947 uyum indeksleri elde edilmiştir. Bu değerler, literatürdeki kesme değerlerine (Hu & Bentler, 1999) göre modelin uyumunun mükemmel olduğunu göstermektedir. Açımlayıcı faktör analizi (EFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (CFA) sonuçları incelendiğinde, IEP ölçeğinin yapı geçerliğinin yüksek olduğu görülmektedir. IEP faktörlerinin güvenilirliğini incelemek için Cronbach Alfa (α) ve McDonald's Omega (ω) güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. IEP faktörleri için güvenilirlik katsayıları IS ($\alpha_{IS} = .87$, $\omega_{IS} = .88$), PC ($\alpha_{PC} = .73$, $\omega_{PC} = .74$), SU ($\alpha_{SU} = .71$, $\omega_{SU} = .72$) ve CC ($\alpha_{CC} = .70$, $\omega_{CC} = .70$) ölçek faktörleri için güvenilirliğin yüksek olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin puanlaması için sırasıyla aşağıdaki işlemler yapılır;

1. Her bir faktör için yanıtlar toplanır ve faktördeki madde sayısına bölünür. Böylece 1-3 arasında değişen yanıt ortalamaları belirlenir.

2. Yanıt ortalaması bulunduktan sonra 3'lü likert yanıtlar için 33.3 değeri ile puanlar çarpılır. Böylece 1-3 arasında değişen yanıt ortalamaları 33.3-99.9 arasında değişen toplam puanlara dönüştürülür. Böylece 100'lük sistem için ölçek toplam puanları elde edilir.

3. 100'lük sisteme dönüştüren IEP puanları Düşük ($IEP < 56$), Orta ($56 \leq IEP < 78$), Yüksek ($IEP \geq 78$) olarak yorumlanır.

IEP ölçeği, bireylerin internet katılım profillerini belirlemek için geçerli ve güvenilir ölçümler üreten bir ölçek olarak kullanılmaktadır.

3.3.4. Siber Aylaklık Ölçeği

Siber Aylaklığı ölçek için 5 maddeden oluşan likert tipi ölçek bu araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır (Ek-4). Ölçek geliştirme sürecinde DeVellis (2016) tarafından tanımlanan ölçek geliştirme süreçleri takip edilmiştir. Siber aylaklık ölçeğinin yapı geçerliğini incelemek için öncelikle veriseti %40 ($N_{AFA}:237$) ve %60 ($N_{DFA}:361$) olmak üzere random olarak ikiye ayrılmıştır.

Siber aylaklık ölçeğinin yapı geçerliğini incelemek için öncelikle açımlayıcı faktör analizi (AFA) çıktıları incelenmiştir. Siber aylaklık ölçeğinin AFA çıktıları 237 gözlemden oluşan veriseti üzerinden elde edilmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçütü ve Bartlett

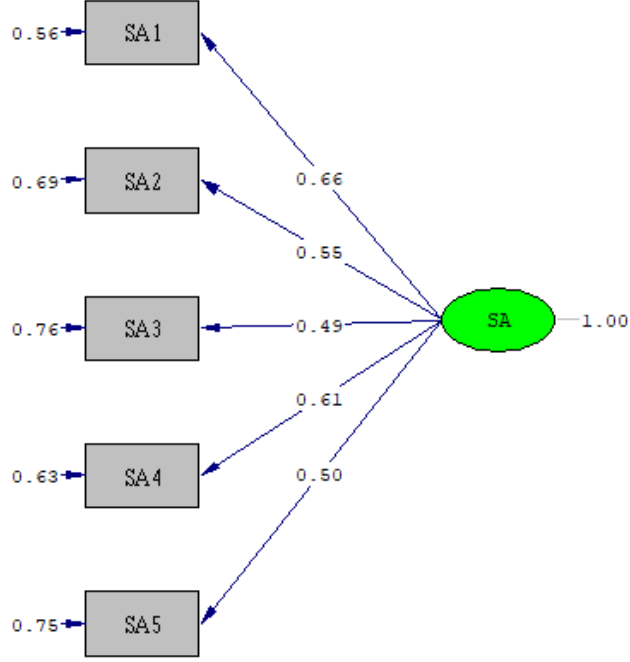
testi, faktör analizi için uygunluğu değerlendiren istatistiklerdir (Field, 2013). Bu çalışmada, KMO değeri 0.781 olarak bulunmuştur. Bu değer, 0.60-1.00 arasında olduğu için faktör analizi için uygun olarak kabul edilir (Kaiser, 1974). Ayrıca, Bartlett testi anlamlıdır ($\chi^2(10) = 220.362, p < 0.001$), bu da faktör analizinin uygun olduğunu gösterir. AFA sonuçlarına göre tek faktörlü bir yapıya sahip siber aylıklık ölçeği için faktör yükleri ve madde-toplam korelasyonları Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3. 2. Siber Aylıklık AFA Sonuçları

Madde No	Madde	Ortak Varyans	Faktör Yüğü	r ^a
SA1	Bildirim olmasa bile telefonumu/hesaplarımı kontrol ederim	0.581	0.762	.751*
SA2	Sıkıldığımy hissettiğimde telefonumla ilgilenirim (oyun, internette gezinme, mesajlaşma vd.)	0.581	0.762	.744*
SA3	Bir bildirim geldiğinde hemen kontrol ederim	0.426	0.687	.651*
SA4	Telefonla vakit geçirmek için sık sık mola veririm	0.472	0.653	.697*
SA5	Dikkatimi vermem gereken zamanlarda telefon yüzünden dikkatim dağılır	0.384	0.620	.645*

^a Madde-Toplam Pearson Korelasyonu Katsayısı * p<.05

Faktör yükleri (.62-.76) incelendiğinde, her madde için kabul edilebilir faktör yükü sınırı olan 0.30'un üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir (Stevens, 2009). Maddelerin birleşik varyansının % 48.89'u açıklanmaktadır. Bu sonuçlar, siber aylıklık ölçeğinin yapı geçerliğine dair önemli bilgiler sunmakta ve ölçeğin ölçülmek istenen gizil değişkene ilişkin geçerli ve güvenilirlik ölçümler sağlayacağına yönelik önemli bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, yapı geçerliğinin daha kapsamlı bir değerlendirilmesi için bu bulguların doğrulayıcı faktör analizi (DFA) bulgularının incelenmesi önerilmektedir (Brown, 2015). Bu nedenle AFA ile keşfedilen yapının farkı gözlemlerden oluşan veri grubunda ne derece iyi uyum sağlayacağını değerlendirmek için DFA analizi yapılmıştır. Siber aylıklık ölçeğinin DFA çıktısı olarak elde edilen path diagramı Şekil 1’de verilmiştir.

Chi-Square=9.26, df=5, P-value=0.09917, RMSEA=0.049

Şekil 3. 1. Siber Aylaklık Ölçeği DFA Path Diagramı

Siber aylaklık ölçeği için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin yapı geçerliği değerlendirilmiştir. Siber aylaklık ölçek maddeleri için faktör yüklerinin .49-.66 arasında değiştiği belirlenmiştir. Model uyum iyiliği indeksleri kullanılarak yapılan değerlendirmede, uyum iyiliği indeksleri aşağıda verilmiştir;

- Minimum Fit Function Chi-Square = 9.345 (p = 0.0961)
- Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 9.622 (p = 0.0867)
- Satorra-Bentler Scaled Chi-Square = 9.259 (p = 0.0992)
- Chi-Square Corrected for Non-Normality = 8.811 (p = 0.117)
- Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0486
- Normed Fit Index (NFI) = 0.975
- Non-Normed Fit Index (NNFI) / Tucker-Lewis Index (TLI) = 0.976
- Comparative Fit Index (CFI) = 0.988
- Goodness of Fit Index (GFI) = 0.989
- Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.968

RMSEA değeri 0.05'ten daha düşük olduğu için model veri uyumunun iyi olduğu söylenebilir (Hu & Bentler, 1999). Ayrıca, NFI, NNFI/TLI ve CFI değerleri 0.90'dan büyük olduğu için, modelin uyumu kabul edilebilir düzeydedir (Kline, 2015). GFI ve AGFI değerleri de 0.90'dan büyük olduğu için, ölçeğin yapı geçerliğinin yüksek olduğu değerlendirilebilir (Schermele-Engel, Moosbrugger & Müller, 2001). Bu uyum indekslerine göre, ölçeğin yapı geçerliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir. Bulgular, siber aylıklık ölçeği için AFA ile keşfedilen ölçek yapısının DFA ile doğrulandığını göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin bulguların değerlendirilmesi için ölçeğin iç tutarlılık değerlerinin incelenmesi ölçeğin psikometrik özelliklerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır (Nunnally, 1978). Siber aylıklık ölçeği için elde edilen iç tutarlılık katsayısı ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermiştir ($\alpha_{SA}=.71$). Elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde araştırma kapsamında geliştiren siber aylıklık (SA) ölçeği tek faktör altında kümelenen 5 maddeden oluşan yapının geçerliği ve güvenilirliği yüksek ölçümler ürettiğini göstermektedir.

Siber aylıklık ölçeğinin puanlaması için sırasıyla aşağıdaki işlemler yapılır;

1. Tüm maddeler toplanır ve madde sayısına bölünür. Böylece 1-3 arasında değişen yanıt ortalamaları belirlenir.

2. Yanıt ortalaması bulunduğundan sonra 3'lü Likert yanıtlar için 33.3 değeri ile puanlar çarpılır. Böylece 1-3 arasında değişen yanıt ortalamaları 33.3-99.9 arasında değişen toplam puanlara dönüştürülür. Böylece 100'lük sistem için ölçek toplam puanı elde edilir.

3. 100'lük sisteme dönüştüren ölçek puanları Düşük ($SA < 56$), Orta ($56 \leq SA < 78$), Yüksek ($SA \geq 78$) olarak yorumlanır.

3.4. VERİ ANALİZİ

Bu çalışma kapsamında, veri analizi .05 anlamlılık düzeyinde SPSS (v.36) ve Lisrel (v.8.80) yazılımları kullanılarak yürütülmüştür. Geliştirilen Siber Aylıklık ölçeği için yapısal geçerlik sağlamak amacıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi tekniklerine başvurulmuştur. Ölçümlerin güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı hesaplamaları ile değerlendirilmiştir. Cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ders çalışma süresi ve akıllı telefon kontrol sıklığı temel alınarak, akademik başarı, siber aylıklık, problemli internet kullanımı ve internet katılım profillerindeki farklılıkların analizi için .05 anlamlılık düzeyinde uygun istatistiksel testler (t-testi, ANOVA gibi) gerçekleştirilmiştir.

Parametrik testler uygulanmadan önce, normallik, varyans homojenliği ve bağımsızlık gibi varsayımların sağlandığı kontrol edilmiştir. Sonuçlar, tüm varsayımların yerine getirildiğini göstererek parametrik testlerin kullanılmasına olanak tanımıştır. Normallik varsayımı, Shapiro-Wilk testi ve histogramlar ile normal olasılık grafiklerinin görsel incelemesi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Varyans homojenliği varsayımı, Levene testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bununla birlikte, akademik başarı, siber aylıklık, problemlı internet kullanımı ve internet katılım profili arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla .05 anlamlılık düzeyinde korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analiz, iki değişken arasındaki ilişkinin niteliği ve gücünü belirlemek için kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma kapsamında toplanmış olan verilerin çözümlenmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1.Lise öğrencilerinin cinsiyete göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?

Lise öğrencilerinin cinsiyetlerine göre akademik başarıları, siber aylaklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri arasındaki farklılıkların belirlenmesi için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Tablo 4.1 cinsiyete göre akademik başarıları, siber aylaklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri için bağımsız örneklem t-testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4. 1. Cinsiyete Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylaklıkları, Problemlı İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri

Değişken	Cinsiyet	M	SD	t (sd)	p
Lise Not Ortalaması	Erkek	84.66	14.047	-.036(480)	.971
	Kız	84.70	11.821		
Problemlı İnternet Tüketimi	Erkek	59.81	14.202	- 2.117(557)	.035
	Kız	62.39	14.254		
IEP Pasif Tüketim	Erkek	77.48	16.026	-3.447(582)	.001
	Kız	81.91	14.386		
IEP Bilgi Edinme	Erkek	77.67	16.620	-2.860(581)	.004
	Kız	81.56	15.762		
IEP Sosyal Kullanım	Erkek	61.60	18.661	-1.172(585)	.242
	Kız	63.45	19.150		
IEP İçerik Üretimi	Erkek	57.73	19.267	1.470(585)	.142
	Kız	55.46	17.372		
Siber Aylaklık	Erkek	65.21	14.656	-2.900(578)	.004
	Kız	68.86	15.378		

M: ortalama, SD: standart sapma, sd: serbestlik derecesi, p: anlamlılık düzeyi, IEP: internet katılım profili

Öğrencilerin cinsiyete göre akademik başarıları ile ilgili olarak, yapılan t-testi sonucuna göre erkeklerin (M=84.66, SD=14.047) ve kızların (M=84.70, SD=11.821) akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p=.971). Problemlı internet tüketimi açısından değerlendirildiğinde, erkek öğrencilerin (M=59.81, SD=14.202) kız öğrencilere (M=62.39, SD=14.254) göre anlamlı derecede daha fazla problemlı internet

tüketimi sergilediği görülmüştür ($p=.035$). Ayrıca, IEP pasif tüketim açısından incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($M=77.48$, $SD=16.026$) kız öğrencilere ($M=81.91$, $SD=14.386$) oranla anlamlı derecede daha fazla pasif tüketim sergilediği tespit edilmiştir ($p=.001$). IEP bilgi edinme açısından değerlendirildiğinde, erkek öğrencilerin ($M=77.67$, $SD=16.620$) kız öğrencilere ($M=81.56$, $SD=15.762$) göre anlamlı derecede daha az bilgi edinimi sergilediği ortaya çıkmıştır ($p=.004$). Son olarak, siber aylıklık açısından incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($M=65.21$, $SD=14.656$) kız öğrencilere ($M=68.86$, $SD=15.378$) göre anlamlı derecede daha fazla siber aylıklık sergilediği görülmüştür ($p=.004$). IEP sosyal kullanım ve IEP içerik üretimi açısından ise, erkek öğrenciler ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>.05$).

2. Lise öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre akademik başarı, siber aylıklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?

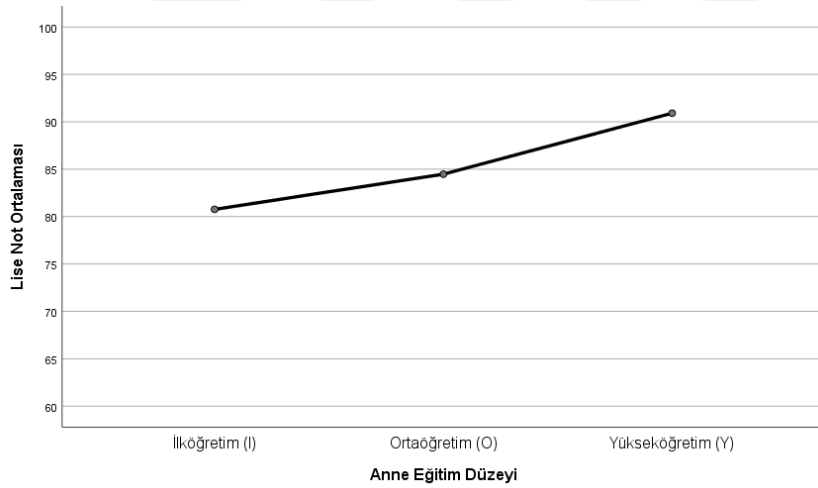
Lise öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre akademik başarıları, siber aylıklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri arasındaki farklılıkların belirlenmesi için tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 4.2 anne eğitim düzeyine göre akademik başarıları, siber aylıklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri için tek yönlü ANOVA sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4. 2. Anne Eğitim Düzeyine Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylıklıkları, Problemlı İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri

Değişken	Anne Eğitim	N	M	SD	F	p	Post-Hoc
Lise Not Ortalaması	İlköğretim (I)	146	80.8	12.7	18.730	0.000	I-O, I-Y, O-Y
	Ortaöğretim (O)	239	84.5	12.8			
	Yükseköğretim (Y)	98	90.9	12.5			
Problemlı İnternet Tüketimi	İlköğretim (I)	163	61.7	13.4	0.559	0.572	-
	Ortaöğretim (O)	273	60.3	14.4			
	Yükseköğretim (Y)	123	61.4	15.1			
IEP_Pasif Tüketim	İlköğretim (I)	170	79.7	15.4	0.097	0.908	-
	Ortaöğretim (O)	287	79.3	15.3			
	Yükseköğretim (Y)	127	78.9	16.4			
IEP_Bilgi Edinme	İlköğretim (I)	169	79.3	15.3	0.000	1.000	-
	Ortaöğretim (O)	286	79.3	16.9			
	Yükseköğretim (Y)	128	79.4	16.5			
IEP_Sosyal Kullanım	İlköğretim (I)	169	61.4	17.5	0.660	0.517	-
	Ortaöğretim (O)	288	63.3	19.2			
	Yükseköğretim (Y)	130	61.7	19.7			
IEP_İçerik Üretimi	İlköğretim (I)	171	56.3	17.3	0.188	0.829	-
	Ortaöğretim (O)	287	57.3	19.0			
	Yükseköğretim (Y)	129	56.5	18.8			
Siber Aylıklık	İlköğretim (I)	169	67.7	14.4	1.893	0.152	-
	Ortaöğretim (O)	282	67.4	15.5			

M: ortalama, SD: standart sapma, F: ANOVA analizi F değeri, p: anlamlılık düzeyi, IEP: internet katılım profili

Lise not ortalaması için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin lise öğrencilerinin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir ($F(2,480)=18.730, p<.05$). Bu sonuç, lise öğrencilerinin akademik başarılarının, annelerinin eğitim düzeyi ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Ortaöğretim ve Yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin lise not ortalamaları, ilköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksektir. Tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, annelerinin eğitim düzeyi ile lise öğrencilerinin akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($F(2,480)=18.730, p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan Tukey post-hoc testi sonuçları anne eğitim düzeyinin tüm kategorileri için farkın anlamlı olduğunu göstermiştir. Anne eğitim düzeyine göre lise öğrencilerinin başarı ortalamalarındaki değişim Şekil 4.1'deki çizgi grafiğinde de görülmektedir.

Şekil 4. 1. Anne Eğitim Düzeyine göre Lise Not Ortalaması

Bu sonuç, lise öğrencilerinin akademik başarılarının annelerinin eğitim düzeyi ile birlikte arttığını göstermektedir. Bu nedenle, lise öğrencilerinin akademik başarısını artırmak için, annelerin eğitim seviyesinin yükseltilmesinin önemli bir faktör olabileceği sonucuna varılabilir.

Problemlerli internet tüketimi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin lise öğrencilerinin problemlerli internet tüketimleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir ($F(2,558)=0.559, p>.05$). Bu sonuç, anne eğitim düzeyinin problemlerli internet tüketimi üzerindeki etkisinin olmadığını göstermektedir. İlköğretim,

ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin problemleri internet tüketimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP pasif tüketim için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin lise öğrencilerinin IEP pasif tüketimlerine üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir ($F(2,584)=0.097, p>.05$). Bu sonuç, anne eğitim düzeyinin IEP pasif tüketimleri üzerindeki etkisinin olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP pasif tüketimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP bilgi edinme için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin lise öğrencilerinin IEP bilgi edinme düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir ($F(2,580)=0.000, p>.05$). Bu sonuç, anne eğitim düzeyinin IEP bilgi edinme düzeyleri üzerindeki etkisinin olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP bilgi edinme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP sosyal kullanım için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin lise öğrencilerinin IEP sosyal kullanım düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir ($F(2,586)=0.660, p>.05$). Bu sonuç, anne eğitim düzeyinin IEP sosyal kullanım düzeyleri üzerindeki etkisinin olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP sosyal kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP içerik üretimi için yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, anne eğitim düzeyinin lise öğrencilerinin IEP içerik üretim düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir ($F(2,586)=0.188, p>.05$). Bu sonuç, anne eğitim düzeyinin IEP içerik üretim düzeyleri üzerindeki etkisinin olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP içerik üretim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Lise öğrencilerinin siber aylıklık düzeyleri, anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(2, 672)=1.893, p=.152$). Öğrencilerin siber aylıklık düzeyleri, ortaöğretim ($M=67.4, SD=15.5$) ve üniversite düzeyinde ($M=64.6, SD=15.0$) eğitim görenler arasında, ilköğretim düzeyinde eğitim gören öğrencilerden ($M=67.7, SD=14.4$) biraz daha düşük seviyededir.

3. Lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre akademik başarı, siber aylıklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?

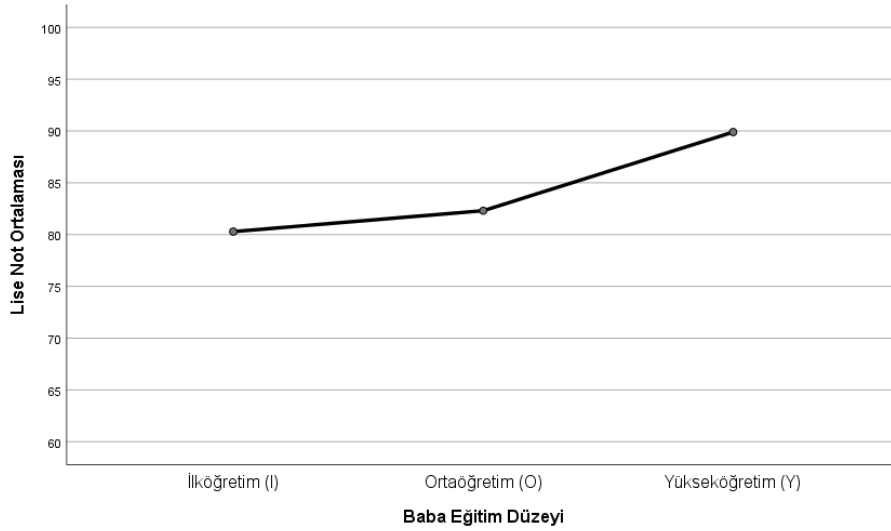
Lise öğrencilerinin baba eğitim düzeylerine göre akademik başarıları, siber aylıklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri arasındaki farklılıkların belirlenmesi için tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 4.3, baba eğitim düzeyine göre lise öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylıklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri için tek yönlü ANOVA sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4. 3. Baba Eğitim Düzeyine Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylıklıkları, Problemlı İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profilleri

Değişken	Baba Eğitim	N	M	SD	F	p	Post-Hoc
Lise Not Ortalaması	İlköğretim (I)	115	80.29	11.82	26.153	0.000	I-O, I-Y, O-Y
	Ortaöğretim (O)	188	82.30	13.77			
	Yükseköğretim (Y)	181	89.90	11.56			
Problemlı İnternet Tüketimi	İlköğretim (I)	129	60.32	13.87	0.196	0.822	
	Ortaöğretim (O)	213	61.31	14.72			
	Yükseköğretim (Y)	218	61.01	14.06			
IEP_Pasif Tüketim	İlköğretim (I)	137	79.85	15.20	0.458	0.633	
	Ortaöğretim (O)	223	79.85	15.64			
	Yükseköğretim (Y)	225	78.59	15.61			
IEP_Bilgi Edinme	İlköğretim (I)	136	78.84	16.45	0.102	0.903	
	Ortaöğretim (O)	225	79.28	16.14			
	Yükseköğretim (Y)	223	79.64	16.53			
IEP_Sosyal Kullanım	İlköğretim (I)	136	62.93	18.28	0.720	0.487	
	Ortaöğretim (O)	226	63.21	19.32			
	Yükseköğretim (Y)	226	61.20	18.76			
IEP İçerik Üretimi	İlköğretim (I)	137	57.77	17.09	0.933	0.394	
	Ortaöğretim (O)	226	57.46	18.14			
	Yükseköğretim (Y)	225	55.45	19.61			
Siber Aylıklık	İlköğretim (I)	137	68.20	13.95	6.389	0.002	I-Y, O-Y
	Ortaöğretim (O)	220	68.84	15.78			
	Yükseköğretim (Y)	224	64.07	14.66			

M: ortalama, SD: standart sapma, p: anlamlılık düzeyi

Baba eğitim düzeyi değişkeni ile öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=26.153$, $p<0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin akademik başarılarının, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Yükseköğretim düzeyinde eğitim almış babalara sahip öğrencilerin akademik başarıları daha yüksekken, ilköğretim ve ortaöğretim eğitimi almış babalara sahip öğrencilerin akademik başarıları daha düşüktür. Bu sonuç, baba eğitim düzeyinin çocukların başarısına etkisinin önemini vurgulamaktadır (Şekil 4.3).

Şekil 4. 2. *Baba Eğitim Düzeyine göre Lise Not Ortalaması*

Problemlili internet tüketimi değişkeni için yapılan ANOVA testi sonucunda, baba eğitim düzeyi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=0.196$, $p>0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin problemlili internet tüketimlerinin, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin problemlili internet tüketimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP Pasif Tüketim değişkeni için yapılan ANOVA testi sonucunda, baba eğitim düzeyi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=0.458$, $p>0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin IEP pasif tüketimlerinin, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP pasif tüketimleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

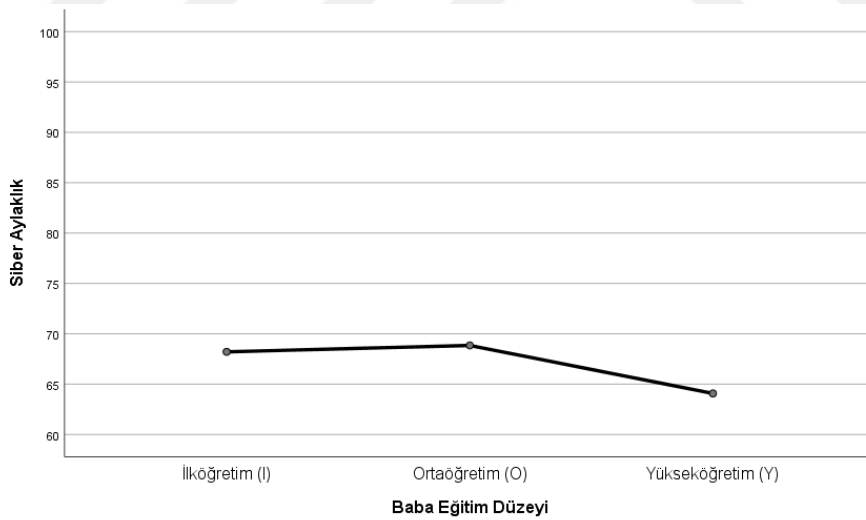
IEP Bilgi Edinme değişkeni için yapılan ANOVA testi sonucunda, baba eğitim düzeyi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=0.102$, $p>0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin IEP bilgi edinme düzeylerinin, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP bilgi edinme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP Sosyal Kullanım değişkeni için yapılan ANOVA testi sonucunda, baba eğitim düzeyi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=0.720$,

$p>0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin IEP sosyal kullanım düzeylerinin, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP sosyal kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

IEP İçerik Üretimi değişkeni için yapılan ANOVA testi sonucunda, baba eğitim düzeyi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F=0.933$, $p>0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin IEP içerik üretim düzeylerinin, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim düzeyine sahip olan annelere sahip öğrencilerin IEP içerik üretim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Siber Aylaklık değişkeni için yapılan ANOVA testi sonucunda, baba eğitim düzeyi değişkenine göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=6.389$, $p<0.05$). Bu sonuç, öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin, babalarının eğitim seviyeleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. İlköğretim ve ortaöğretim eğitimi almış babalara sahip öğrencilerin siber aylaklık düzeyleri daha yüksekken, yükseköğretim eğitimi almış babalara sahip öğrencilerin siber aylaklık düzeyleri daha düşüktür (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Baba Eğitim Düzeyine göre Siber Aylaklık

Bu sonuç, özellikle ilköğretim ve ortaöğretim eğitimi almış babalara sahip öğrencilerin siber aylaklık davranışlarının daha yüksek olması, bu öğrencilerin internet kullanım alışkanlıklarını ve internete olan bağımlılıklarını kontrol etmeleri gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, bu sonuçlar, ebeveynlerin çocuklarının internet kullanımı ve bağımlılığı konusunda bilinçli olmalarının önemini vurgulamaktadır. Babaların eğitim

seviyelerinin öğrencilerin akademik başarıları ve internet kullanım davranışları üzerindeki etkisini incelemiştir. Baba eğitim düzeyi, öğrencilerin akademik başarıları ve siber aylıklık düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkiye sahiptir. Öğrencilerin problemlı internet tüketimleri ile IEP pasif tüketim, IEP bilgi edinme, IEP sosyal kullanım ve IEP içerik üretim düzeyleri arasında baba eğitim seviyesine bağı anlamlı bir farklılık yoktur. Sonuç olarak, bu çalışma, internet kullanımının öğrencilerin akademik başarıları ve psikolojik sağlıkları üzerindeki etkisini araştıran diğere çalışmalara katkı sağlamaktadır.

4. Lise öğrencilerinin ders çalışma süresine göre akademik başarı, siber aylıklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?

Lise öğrencilerinin ders çalışma süresine göre akademik başarı, siber aylıklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki farklılıkların incelenmesi amacıyla, tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 4.4, ders çalışma süresine göre lise öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylıklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri için tek yönlü ANOVA sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 4. 4. Ders çalışma süresine göre lise öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylıklıkları, problemlı internet tüketimleri ve internet katılım profilleri

Değişken	Çalışma Saati	N	M	SD	F	P	Post-Hoc
Lise Not Ortalaması	(1) 1 saatten az	93	76.08	14.00	30.718	0.000	1-2, 1-3, 1-4, 2-3, 2-4
	(2) 1-2 saat arası	180	82.98	13.14			
	(3) 2-4 saat arası	176	89.47	10.06			
	(4) 4 saatten fazla	34	92.44	10.23			
Problemlı İnternet Tüketimi	(1) 1 saatten az	109	69.26	16.57	18.300	0.000	1-2, 1-3, 1-4
	(2) 1-2 saat arası	205	60.17	12.96			
	(3) 2-4 saat arası	202	58.27	12.34			
	(4) 4 saatten fazla	44	55.92	14.51			
IEP_Pasif Tüketim	(1) 1 saatten az	110	85.22	13.95	8.612	0.000	1-2, 1-3, 1-4
	(2) 1-2 saat arası	218	79.39	15.60			
	(3) 2-4 saat arası	213	77.35	15.53			
	(4) 4 saatten fazla	44	73.79	15.09			
IEP_Bilgi Edinme	(1) 1 saatten az	108	75.54	16.66	4.432	0.004	1-3
	(2) 1-2 saat arası	219	78.26	16.51			
	(3) 2-4 saat arası	214	81.80	15.77			
	(4) 4 saatten fazla	43	82.35	15.74			
IEP_Sosyal Kullanım	(1) 1 saatten az	110	68.11	21.02	4.688	0.003	1-2, 1-3, 1-4
	(2) 1-2 saat arası	220	61.45	18.90			
	(3) 2-4 saat arası	214	61.26	17.47			
	(4) 4 saatten fazla	44	58.02	17.07			
IEP_İçerik Üretimi	(1) 1 saatten az	110	60.85	20.27	2.734	0.043	1-2
	(2) 1-2 saat arası	220	54.69	18.23			
	(3) 2-4 saat arası	214	56.69	17.78			
	(4) 4 saatten fazla	44	57.01	17.53			
Siber Aylıklık	(1) 1 saatten az	110	76.29	15.93	23.874	0.000	1-2, 1-3, 1-4, 2-3, 2-4
	(2) 1-2 saat arası	216	66.85	14.60			

(3) 2-4 saat arası	210	63.24	13.31
(4) 4 saatten fazla	45	60.09	12.66

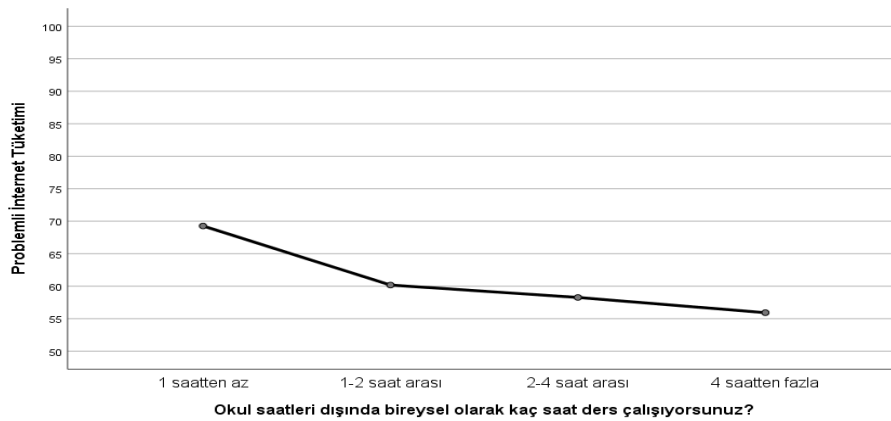
Tablo 4.4 (devamı) M: ortalama, SD: standart sapma, p: anlamlılık düzeyi

Lise öğrencilerinin çalışma sürelerine göre akademik başarısı, siber aylıklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinin çalışma süreleri arttıkça akademik başarıları da artmaktadır ($F(3, 482)=30.718, p<.001$). 1 saatten az çalışan öğrencilerin akademik başarı ortalaması ($M=76.08, SD=14.00$) 1-2 saat çalışan öğrencilerin ($M=82.98, SD=13.14$), 2-4 saat çalışan öğrencilerin ($M=89.47, SD=10.06$) ve 4 saatten fazla çalışan öğrencilerin ($M=92.44, SD=10.23$) ortalamalarından anlamlı olarak düşüktür (Şekil 4.4).

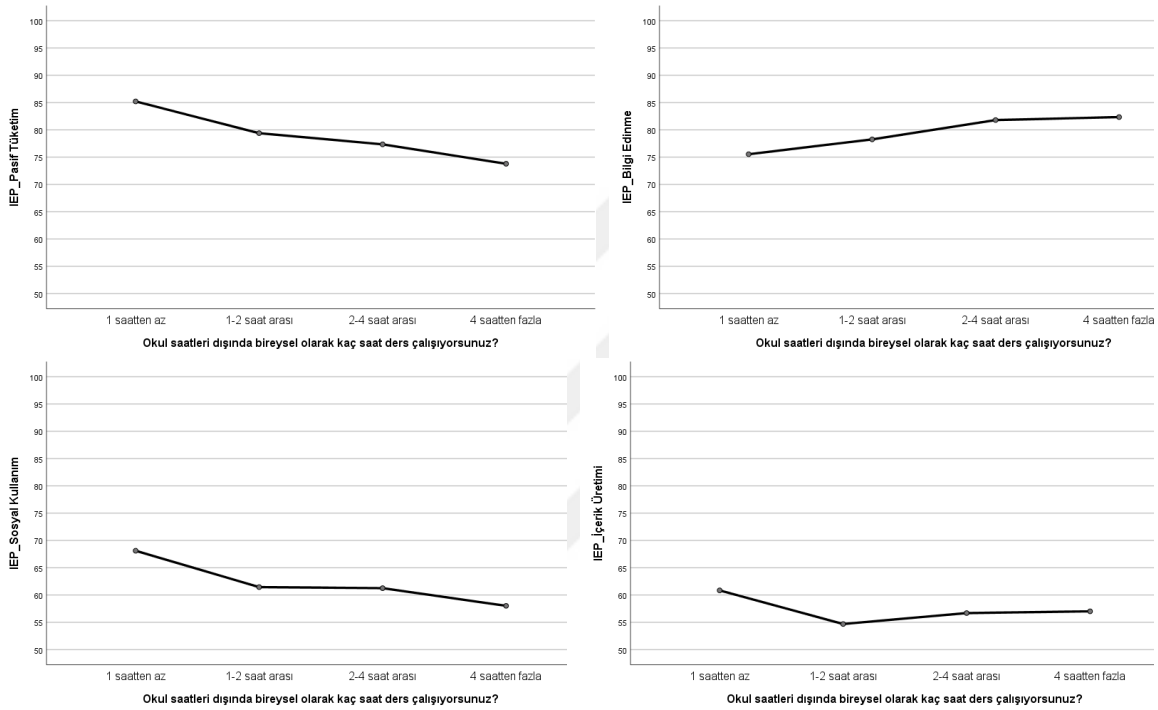
Şekil 4.4. Ders Çalışma Süresine göre Lise Not Ortalaması

Lise öğrencilerinin problemlili internet tüketimleri çalışma süreleri arttıkça azalmaktadır ($F(3, 557)=18.300, p<.001$). 1 saatten az çalışan öğrencilerin problemlili internet tüketimi ortalaması ($M=69.26, SD=16.57$) 1-2 saat çalışan öğrencilerin ($M=60.17, SD=12.96$), 2-4 saat çalışan öğrencilerin ($M=58.27, SD=12.34$) ve 4 saatten fazla çalışan öğrencilerin ($M=55.92, SD=14.51$) ortalamalarından anlamlı olarak yüksektir (Şekil 4.5).

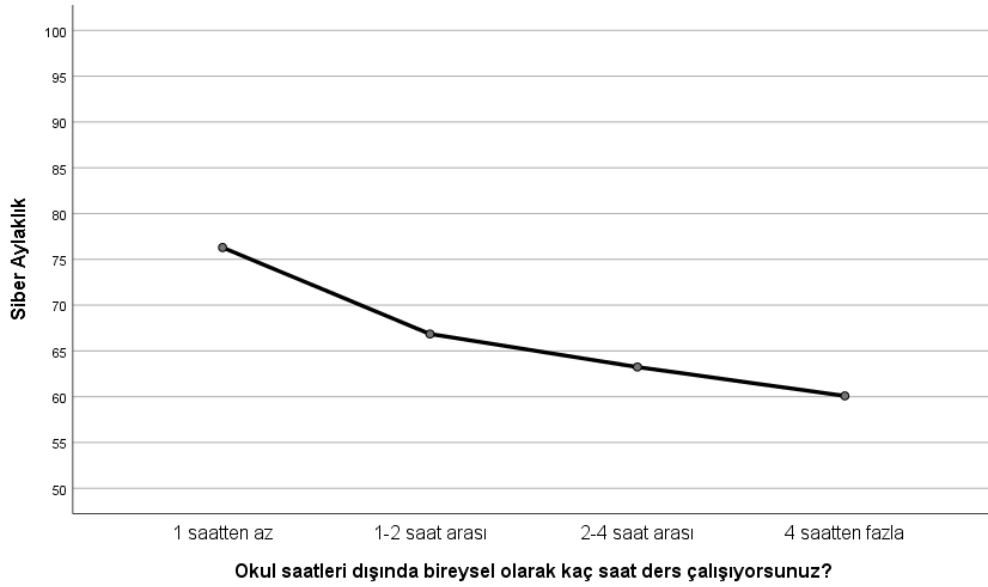
Şekil 4.5. Ders Çalışma Süresine göre Problemlili İnternet Tüketimi

Lise öğrencilerinin internet katılım profili pasif tüketim, bilgi edinme ve sosyal kullanım boyutları çalışma süreleri arttıkça azalmaktadır (pasif tüketim için $F(3, 582)=8.612, p<.001$; bilgi edinme için $F(3, 581)=4.432, p=.004$; sosyal kullanım için $F(3, 585)=4.688, p=.003$). 1 saatten az çalışan öğrencilerin pasif tüketim ortalaması ($M=85.22, SD=13.95$), bilgi edinme ortalaması ($M=75.54, SD=16.66$) ve sosyal kullanım ortalaması ($M=68.11, SD=21.02$) 1-2 saat çalışan öğrencilerin, 2-4 saat çalışan öğrencilerin ve 4 saatten fazla çalışan öğrencilerin ortalamalarından anlamlı olarak yüksektir (Şekil 4.6).

Şekil 4. 6. Ders Çalışma Süresine göre İnternet Katılım Profili

Siber aylıklık boyutunda da çalışma süreleri arttıkça azalma gözlenmektedir ($F(3, 578)=23.874, p<.001$). 1 saatten az çalışan öğrencilerin siber aylıklık ortalaması ($M=76.29, SD=15.93$) 1-2 saat çalışan öğrencilerin ($M=66.85, SD=14.60$), 2-4 saat çalışan öğrencilerin ($M=63.24, SD=13.31$) ve 4 saatten fazla çalışan öğrencilerin ($M=60.09, SD=12.66$) ortalamalarından anlamlı olarak yüksektir (Şekil 4.7).

Şekil 4. 7. Ders Çalışma Süresi göre Siber Aylaklık

Özetle, lise öğrencilerinin çalışma süreleri arttıkça akademik başarıları artarken, problemlili internet tüketimi ve siber aylaklık davranışlarında azalma gözlenmektedir. İnternet katılım profilleri için incelendiğinde ders çalışma süresi arttıkça pasif tüketim, sosyal kullanım ve içerik üretim için azalma gözlenirken, bilgi edinme için artış olduğu belirlenmiştir.

5.Lise öğrencilerinin akıllı telefon kontrol sıklığına göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?

Lise öğrencilerinin akıllı telefonlarını ne sıklıkta kontrol ettiklerini belirlenmesi için “Gün içinde en az kaç dk içerisinde telefonunuzu kontrol ediyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin telefonlarını kontrol etme sıklığı için 15 dakika, 30 dakika, 45 dakika, 60 dakika olarak verilen kategorilerden birini seçmeleri istenmiştir. Öğrencilerin telefon kontrol sıklığına göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki farklılıkların incelenmesi amacıyla, tek yönlü ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 4.5, akıllı telefon kontrol sıklığı göre lise öğrencilerinin akademik başarıları, siber aylaklıkları, problemlili internet tüketimleri ve internet katılım profilleri için tek yönlü ANOVA sonuçlarını göstermektedir.

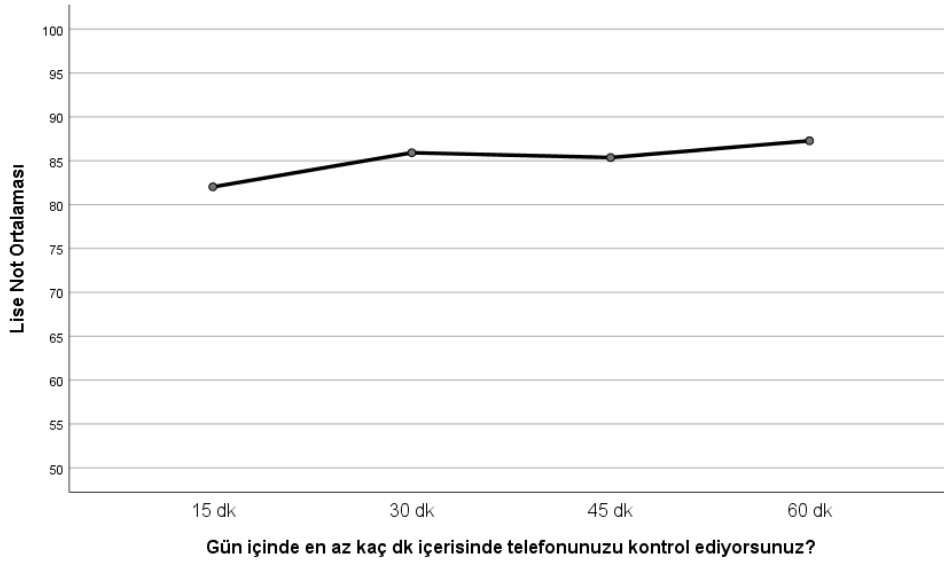
Tablo 4. 5. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığı Göre Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları, Siber Aylaklıkları, Problemlı İnternet Tüketimleri Ve İnternet Katılım Profılleri

Değişken	Çalışma Saati	N	M	SD	F	p	Post-Hoc
Lise Not Ortalaması	(1) 15 dk	171	82.02	13.50	3.979	0.008	1-2, 1-4
	(2) 30 dk	145	85.91	12.58			
	(3) 45 dk	80	85.36	12.23			
	(4) 60 dk	85	87.27	13.65			
Problemlı İnternet Tüketimi	(1) 15 dk	193	67.41	14.63	24.767	0.000	1-2, 1-3, 1-4
	(2) 30 dk	165	59.05	11.60			
	(3) 45 dk	94	58.06	12.21			
	(4) 60 dk	106	54.80	14.83			
İEP_Pasif Tüketim	(1) 15 dk	199	85.93	13.82	25.992	0.000	1-2, 1-3, 1-4, 2-4
	(2) 30 dk	176	78.66	15.12			
	(3) 45 dk	101	76.16	14.82			
	(4) 60 dk	107	71.27	15.14			
İEP_Bilgi Edinme	(1) 15 dk	200	77.64	16.93	1.563	0.197	
	(2) 30 dk	176	79.84	15.60			
	(3) 45 dk	100	79.48	15.03			
	(4) 60 dk	106	81.78	17.62			
İEP_Sosyal Kullanım	(1) 15 dk	201	68.20	20.12	11.628	0.000	1-2, 1-3, 1-4
	(2) 30 dk	177	59.83	17.39			
	(3) 45 dk	101	61.76	17.37			
	(4) 60 dk	107	56.43	17.46			
İEP_İçerik Üretimi	(1) 15 dk	201	61.13	19.17	5.759	0.001	1-2, 1-3, 1-4
	(2) 30 dk	177	54.56	17.98			
	(3) 45 dk	101	54.51	17.06			
	(4) 60 dk	107	54.46	18.20			
Siber Aylaklık	(1) 15 dk	201	75.81	15.05	52.858	0.000	1-2, 1-3, 1-4, 2-4
	(2) 30 dk	176	65.05	12.69			
	(3) 45 dk	99	61.62	11.43			
	(4) 60 dk	104	57.51	12.93			

M: ortalama, SD: standart sapma, sd: serbestlik derecesi, p: anlamlılık düzeyi

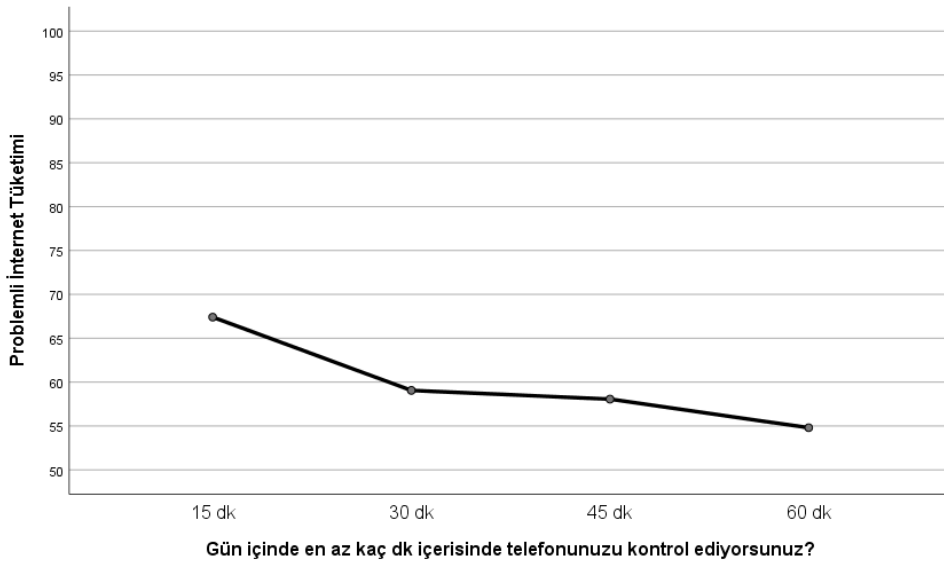
Akademik başarı açısından yapılan araştırmalar, kontrol sıklığının artmasıyla birlikte öğrencilerin başarılarındaki düşüşün önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılan bir araştırmada kontrol sıklığına göre anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

($F(3,479) = 3.979, p = 0.008$). Kontrol sıklığı 15 dakika olan öğrencilerin ($M=82.02$) ortalaması, kontrol sıklığı 30 dakika olan öğrencilerin ($M=85.91$) ortalamasından anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur ($p=0.01$). Bu da, telefon kontrol sıklığının artmasıyla birlikte öğrencilerin akademik başarılarında düşüş görülmesinin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir (Şekil 4.8).

Şekil 4. 8. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre Lise Not Ortalaması

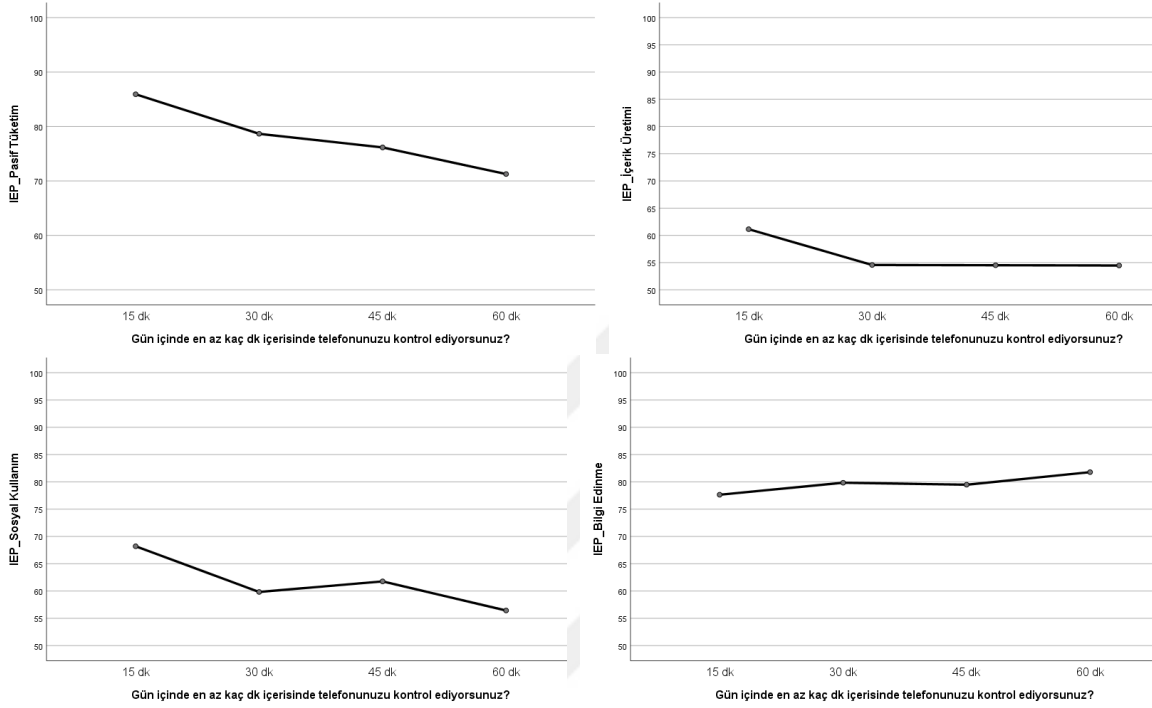
Problemlı internet tüketimi değişkeninde, kontrol sıklığına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($F(3, 556) = 24.767, p = 0.000$). Kontrol sıklığı 15 dakika olan öğrencilerin ($M=67.41$) problemlı internet tüketimi ortalaması, kontrol sıklığı 30 dakika olan öğrencilerin ($M=59.05$) ortalamasından anlamlı şekilde daha yüksektir ($p=0.01$). Bu sonuç, telefon kontrol sıklığının artmasıyla birlikte öğrencilerin problemlı internet tüketimi düzeylerinin arttığını göstermektedir (Şekil 4.9).

Şekil 4. 9. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre Problemlı İnternet Tüketimi

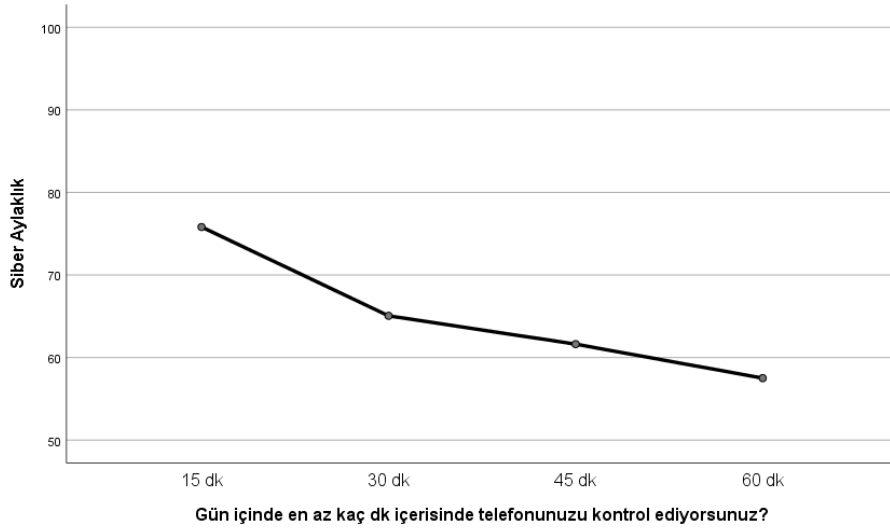
IEP_Pasif Tüketim, IEP_Sosyal Kullanım, IEP_İçerik Üretimi değişkenleri açısından bakıldığında, kontrol sıklığına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (sırasıyla $F(3, 580) = 25.992, p = 0.000$; $F(3, 584) = 11.628, p = 0.000$; $F(3, 584) = 5.759, p = 0.001$).

Kontrol sıklığı 15 dakika olan öğrenciler, her üç değişken için de daha yüksek grup ortalamalarına sahip olmuştur (sırasıyla pasif tüketim: M=85.93, sosyal kullanım: M=68.20, içerik üretimi: M=61.13). Bu sonuçlar, öğrencilerin telefonlarını daha az sıklıkla kontrol ettiklerinde, pasif tüketim, sosyal kullanım ve içerik üretimi amaçları kapsamındaki etkinliklere daha fazla zaman ayırdıklarını göstermektedir (Şekil 4.10).

Şekil 4. 10. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre İnternet Kullanım Profili

Siber Aylaklık değişkeninde, kontrol sıklığına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($F(3, 579) = 52.858, p = 0.000$). Kontrol sıklığı 15 dakika olan öğrencilerin ($M=75.81$) siber aylaklık ortalaması, kontrol sıklığı 30 dakika olan öğrencilerin ($M=65.05$) ortalamasından anlamlı şekilde daha yüksektir ($p=0.01$). Bu sonuçlar, öğrencilerin telefonlarını daha az sıklıkla kontrol ettiklerinde, siber aylaklık düzeylerinin azaldığını ve daha fazla zamanlarını üretken etkinliklere ayırdıklarını göstermektedir (Şekil 4.11).

Şekil 4. 11. Akıllı Telefon Kontrol Sıklığına göre Siber Aylaklık

Araştırma, lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlerli internet tüketimi ve internet katılım profilleri arasındaki ilişkileri belirlemek için yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin telefon kontrol sıklığındaki artışın akademik başarılarında düşüşe neden olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, telefon kontrol sıklığı arttıkça öğrencilerin problemlerli internet tüketimi düzeylerinde de artış yaşandığı görülmüştür. Öğrenciler telefonlarını daha az sıklıkla kontrol ettiklerinde, pasif tüketim, sosyal kullanım ve içerik üretimi amaçları kapsamındaki etkinliklere daha az zaman ayırdıkları tespit edilmiştir. Son olarak, telefon kontrol sıklığının azalması, öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin azaldığını ve daha fazla zamanlarını üretken etkinliklere ayırdıklarını göstermiştir. Bu bulgular, lise öğrencilerinin akademik başarılarıyla ilgili politikaların geliştirilmesinde ve internet kullanımının sınırlandırılmasına yönelik uygulamalarda faydalı olabilir.

6. Lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlerli internet tüketimi ve internet katılım profili arasında ilişki var mıdır?

Lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlerli internet tüketimi ve internet katılım profili arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Tablo 4.6 lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlerli internet tüketimi ve internet katılım profili için Pearson korelasyon katsayıları verilmiştir.

Tablo 4. 6. Lise Not Ortalaması, Siber Aylaklık, Problemlı İnternet Tüketimi Ve İnternet Katılım İin Korelasyon Matrisi

	Problemlı internet tüketiimi	IEP_pasif tüketim	IEP_bilgi edinme	IEP_sosyal kullanım	IEP_ierik üretimi	Siber aylaklık
Lise not ortalaması	-0.102*	-0.076	0.114*	-0.108*	-0.014	-0.142**
Problemlı internet tüketiimi		0.515**	-0.078	0.317**	0.200**	0.664**
IEP_pasif tüketim			0.159**	0.401**	0.253**	0.535**
IEP_bilgi edinme				0.087*	0.100*	0.022
IEP_sosyal kullanım					0.477**	0.367**
IEP_ierik üretimi						0.264**

*p < 0.05, **p < 0.01

Tablo 4.6, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkili olan değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarını iermektedir. Tablo 4.6' da yer alan korelasyon katsayılarına göre, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile siber aylaklık (-.142, p < .01) ve problemlı internet tüketiimi (-.102, p < .05) arasında zayıf, negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Lise öğrencilerinin akademik başarıları ile IEP_bilgi edinme (.114, p < .05) arasında ise zayıf, pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinin siber aylaklık düzeyleri ile IEP_ierik üretimi (.264, p < .01) arasında ise zayıf, pozitif ve anlamlı yönde bir ilişki saptanmıştır. Siber aylaklık düzeyleri ile IEP_pasif tüketim (.535, p < .01), IEP_sosyal kullanım (.367, p < .01) ve problemlı internet tüketiimi (.664, p < .01) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişkiler mevcuttur. Ayrıca, problemlı internet tüketiimi ile IEP_pasif tüketim (.515, p < .01) ve siber aylaklık (.664, p < .01) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı ilişkiler gözlemlenirken, IEP_sosyal kullanım (.317, p < .01) ile zayıf, pozitif ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. IEP_pasif tüketim ile IEP_sosyal kullanım (.401, p < .01) arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki, IEP_ierik üretimi (.253, p < .01) arasında ise zayıf, pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. IEP_sosyal kullanım ile IEP_ierik üretimi arasında (.477, p < .01) orta düzeyde, pozitif ve anlamlı yönde bir ilişki gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile siber aylaklık ve problemlı internet tüketiimi arasında negatif bir ilişki bulunurken, lise öğrencilerinin problemlı internet tüketimleri ile pasif tüketim, sosyal kullanım ve siber aylaklık düzeyleri arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir. Siber aylaklık ile bilgi edinme dışındaki tüm internet

katılım profilleri arasındaki ilişkiler anlamlıdır. Siber aylaklık ile problemlı internet tüketimi ve bilgi edinme arasında orta düzeyde, sosyal kullanım ve içerik üretim arasında ise zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

BÖLÜM V

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Lise öğrencilerinin cinsiyete göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili ile ilgili sonuçlar

Sonuçlar, erkek ve kız öğrenciler arasında akademik başarı açısından anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koymaktadır. Ancak, erkek öğrencilerin problemlili internet tüketimi, pasif tüketim ve siber aylaklık davranışları açısından kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgular, cinsiyete göre internet kullanım davranışlarının farklılıklarının olabileceğine işaret etmektedir.

Özellikle, IEP bilgi edinme açısından erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha az performans sergilemesi, daha fazla çaba gerektiren ve yoğunlaşmayı gerektiren bir bilgi edinme faaliyeti olması nedeniyle dikkat çekicidir. Bu sonuç, erkek öğrencilerin bilgi edinme becerilerinin geliştirilmesi için daha fazla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, erkek öğrencilerin siber aylaklık davranışlarının daha yüksek olması, internet kullanımının yararlı bir şekilde sınırlandırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu bulgular, okulların ve ebeveynlerin öğrencilerin internet kullanımı konusunda daha bilinçli olmaları gerektiğini ve cinsiyete göre farklı yaklaşımlar gerektirebileceğini göstermektedir. Bu nedenle, okullar ve ebeveynler, öğrencilerin internet kullanım alışkanlıklarını ve internet katılım profillerini daha iyi anlamak için araştırmalardan yararlanabilirler.

Lise öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili ile ilgili sonuçlar

Çalışmanın sonuçları, annelerin yüksek öğrenim düzeyine sahip olduğu öğrencilerin ilköğretim düzeyine sahip annelere sahip olan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek lise not ortalamalarına sahip olduğunu göstermektedir Gomez ve diğerleri (2017). Bu sonuçla, lise öğrencilerinin akademik başarısını artırmak için annelerin eğitim düzeyinin yükseltilmesinin önemli bir faktör olabileceği sonucuna varılabilir İkiiz ve diğerleri (2015). Ancak anne eğitim düzeyinin, problemlili internet tüketimi, IEP pasif tüketimi, IEP bilgi

edinme ve IEP sosyal kullanımı üzerindeki etkisi bulunmamıştır Demir ve diğ. (2017). Özetle, anne eğitim düzeyi ve öğrencilerin lise not ortalamaları arasında pozitif bir ilişki olduğu gözlemlenirken Gomez ve diğerleri (2017), diğer faktörler üzerinde herhangi bir etkisi tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, eğitim sisteminde, annelerin eğitim düzeyinin artırılması ve öğrencilerin akademik başarılarının geliştirilmesi için çalışmaların yapılmasının önemini vurgulamaktadır Gökçearslan ve diğerleri (2012).

Lise öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlerli internet tüketimi ve internet katılım profili arasında fark var mıdır?

Çalışma sonucunda, baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yükseköğretim düzeyinde eğitim almış babalara sahip öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu, ilköğretim ve ortaöğretim eğitimi almış babalara sahip öğrencilerin ise daha düşük olduğu görülmüştür. Bu sonuç, ebeveynlerin eğitim seviyelerinin çocukların akademik başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Öte yandan, problemlerli internet tüketimi, IEP pasif tüketim, IEP bilgi edinme, IEP sosyal kullanım ve IEP içerik üretimi değişkenleri incelendiğinde, babanın eğitim düzeyi ile bu değişkenler arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin bu alanlardaki performanslarının babalarının eğitim seviyeleriyle ilişkili olmadığını göstermektedir.

Bu bulgular, ebeveynlerin eğitim düzeyinin, çocukların akademik başarıları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgulamaktadır. Ancak, diğer alanlardaki performansları etkilemediği sonucu, çocukların internet kullanımı ve bilgi edinme gibi alanlarda ebeveynlerinin eğitim seviyesinden bağımsız olarak gelişebileceğini de göstermektedir.

Lise öğrencilerinin ders çalışma süresine göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlerli internet tüketimi ve internet katılım profili ile ilgili sonuçlar

Sonuçlar, öğrencilerin çalışma süreleri arttıkça akademik başarıda da bir artış olduğunu göstermiştir. Ayrıca, çalışma süreleri arttıkça problemlerli internet tüketimi ve siber aylaklık davranışlarının azaldığı belirlenmiştir. İnternet katılım profili incelendiğinde, çalışma süreleri arttıkça pasif tüketim, sosyal kullanım ve içerik üretimi için harcanan zamanın azaldığı, ancak bilgi edinme için harcanan zamanın arttığı görülmüştür. Benzer şekilde, Ahmed ve diğerleri (2022) çalışmalarında, lise öğrencilerinin internet kullanımının, özellikle de sosyal medya kullanımının, akademik başarı üzerinde olumsuz bir etkisi

olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca, çalışma süresi arttıkça problemlili internet tüketimi ve siber aylaklık davranışlarının azaldığı belirlenmiştir.

İnternet katılım profili açısından, çalışma süresi arttıkça pasif tüketim, sosyal kullanım ve içerik üretim için azalma, ancak bilgi edinme için artış olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, Koç ve diğerleri (2011) çalışmalarıyla uyumludur. Onların araştırmasına göre, öğrencilerin bilgi edinme amaçlı internet kullanımı, akademik başarılarına olumlu katkıda bulunabilir.

Bu bulgular, lise öğrencilerinin akademik başarılarını artırmak için çalışma sürelerinin önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, problemlili internet tüketimi ve siber aylaklık gibi internet bağımlılığı davranışlarının azaltılmasının da önemli olduğu ortaya çıkmıştır. İnternet katılım profili açısından, bilgi edinme için çalışma süresinin artırılması önerilebilirken, pasif tüketim, sosyal kullanım ve içerik üretimi gibi daha az yararlı internet kullanımı davranışlarının azaltılması da önemlidir.

Lise öğrencilerinin akıllı telefon kontrol sıklığına göre akademik başarı, siber aylaklık, problemlili internet tüketimi ve internet katılım profili ile ilgili sonuçlar

Telefon kontrol sıklığının öğrencilerin akademik başarısını etkileyen bir faktör olduğu ve problemlili internet tüketimi ile siber aylaklık arasında da bir bağlantı olduğu önceki araştırmalar tarafından desteklenmektedir. Örneğin, Gezgin ve diğerleri (2018) yaptıkları bir araştırmada, üniversite öğrencilerinde telefon kontrol sıklığının siber aylaklık ile negatif bir ilişki gösterdiğini bulmuşlardır. Benzer şekilde, Garmah (2023) yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin problemlili internet kullanımı ile akademik başarıları arasında bir negatif ilişki olduğunu bulmuştur. Bununla birlikte, telefon kontrol sıklığı ve problemlili internet kullanımı arasındaki ilişki daha az araştırılmıştır.

Birkaç araştırma, telefon kontrol sıklığının azaltılmasının öğrencilerin üretkenliklerini artırdığını ve siber aylaklık düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Örneğin, Akgün (2019) yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin derslerde daha az siber aylaklık davranışı gösterdiğinde, daha üretken etkinliklere daha fazla zaman ayırdıklarını ve derslerinde daha başarılı olduklarını bulmuştur.

Bu nedenle, telefon kullanımının öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisinin farkında olunması ve daha üretken etkinliklere zaman ayırmak için telefon kullanımının sınırlandırılması gerektiği sonucuna varılabilir. Öğrencilerin bu konuda bilinçli olmaları ve

telefon kullanımını kontrol etmeleri, akademik başarıları ve genel üretkenlikleri için faydalı olabilir.

Lise öğrencilerinin akademik başarı, siber aylaklık, problemlı internet tüketimi ve internet katılım profili arasında ilişki ile ilgili sonuçlar

Bu çalışmanın bulguları, internet kullanımı ve akademik başarı arasındaki ilişkileri incelemek için önemli bir katkı sağlamaktadır. Bulgular, özellikle siber aylaklık ve problemlı internet tüketimi gibi internet kullanım amaçlarının, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile negatif bir şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile internet kullanımı arasındaki ilişkiyi inceleyen önceki çalışmalarla tutarlıdır. Örneğin, bir araştırmada Koç ve diğerleri (2011), internet bağımlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemek için Türkiye'deki 1380 lise öğrencisi ile yapılan bir anket çalışması sonucunda, internet bağımlılığı düzeyi arttıkça akademik başarının azaldığı bulunmuştur. Ayrıca, problemlı internet kullanımı ile akademik başarı arasındaki zayıf, negatif ilişkiyi destekleyen literatür de vardır. Akgün (2019), Türkiye'deki 819 lise öğrencisi arasında yapılan bir anket çalışması sonucunda, siber aylaklık ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, benzer çalışmalarla uyumludur ve aynı zamanda öğrencilerin internet kullanımı konusunda daha bilinçli olmaları ve internet kullanım amaçlarına daha dikkat etmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Ayrıca, bu çalışma internet katılım profilleri ve siber aylaklık arasındaki ilişkilere de ışık tutmaktadır. Özellikle, siber aylaklık düzeyleri ile pasif tüketim, sosyal kullanım ve problemlı internet tüketimi arasında pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Bulgular, bilgi edinme amaçlı internet kullanımı ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, bir araştırmada (Kirschner & Karpinski, 2010), öğrencilerin internet kullanım amaçları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan bir meta-analiz sonucunda, bilgi edinme amaçlı internet kullanımının akademik başarıyı artırdığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin interneti daha aktif kullanmaları, içerik üretmeleri ve interneti sadece eğlence amaçlı kullanmamaları gerektiğini göstermektedir.

Bununla birlikte, bazı ilişkilerin zayıf olduğu veya orta düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, internet kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına etkisinde diğer faktörlerin de etkili olduğunu düşündürmektedir. Bu faktörler arasında öğrencilerin kişisel özellikleri, aile desteği, öğretmenlerin etkisi ve diğer sosyal faktörler yer almaktadır. Bu nedenle, internet kullanımı ve akademik başarı arasındaki ilişkileri daha

kapsamlı bir şekilde inceleyen gelecekteki çalışmalar, bu faktörlerin de dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

5.2. ÖNERİLER

- Okulların ve ebeveynlerin, öğrencilerin internet kullanımı ve farklı cinsiyetler için gereken farklı yaklaşımlar konusunda daha bilinçli olmaları gerekmektedir. Çalışma, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek düzeyde problemlili internet tüketimi, pasif tüketim ve siber aylaklık davranışına sahip olduğunu göstererek cinsiyete özgü internet kullanım davranışlarının var olabileceğini ortaya koymuştur.
- Lise öğrencileri arasında akademik başarıyı artırmak için annelerin eğitim seviyesini yükseltmek önemlidir. Anneleri daha yüksek eğitim düzeyine sahip olan öğrencilerin lise not ortalamaları, anneleri ilköğretim düzeyinde eğitim almış olan öğrencilere kıyasla önemli ölçüde daha yüksektir.
- Babanın eğitim düzeyi de öğrencilerin akademik başarıları için önemlidir. Araştırmada babanın eğitim düzeyi ile öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
- Erkek öğrencilerin bilgi edinme becerilerini geliştirmek için daha fazla desteğe ihtiyaçları vardır, çünkü çalışma erkek öğrencilerin bilgi edinme açısından kız öğrencilerden daha az iyi performans gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle, erkek öğrencilere bu becerilerini geliştirmeleri için daha fazla destek sağlanması önemlidir.
- İnternet kullanımı, özellikle daha yüksek düzeyde siber aylaklık davranışı gösteren erkek öğrenciler için faydalı bir şekilde sınırlandırılmalıdır. Bu durum, internet kullanımının öğrencilerin akademik başarıları için faydalı olabilecek şekilde sınırlandırılmasının önemine işaret etmektedir.
- Telefon kullanımının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi ile ilgili farkındalığı arttırmak ve öğrencilerin telefon kullanımını sınırlandırmalarını teşvik etmek önemlidir.
- Telefon kontrol sıklığının azaltılması, öğrencilerin üretken etkinliklere daha fazla zaman ayırmalarını ve siber aylaklık düzeylerinin azalmasını sağlayabilir.
- Problemlili internet kullanımı ve siber aylaklık gibi internet kullanım amaçları, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile negatif bir şekilde ilişkilendirilebilir. Bu nedenle, öğrencilerin internet kullanımı hakkında bilinçli olmaları ve dengeli bir internet kullanımı alışkanlığı geliştirmeleri önemlidir.
- Lise öğrencilerinin aileleri ve öğretmenleri, öğrencilerin akıllı telefon ve internet kullanımını izlemek ve yönlendirmek için bir rol oynayabilirler. Bu nedenle, aileler ve öğretmenler, öğrencilerin sağlıklı bir internet kullanımı alışkanlığı geliştirmelerine yardımcı olmak için eğitici kaynaklar sunabilirler.

KAYNAKÇA

- Ahmed, M. S., Parashar, I. K., Neyaz, A., & Parvez, M. (2022). Internet use pattern, Internet addiction and its association with academic performance among medical students. *Eur. J. Mol. Clin. Med*, 9, 380-387.
- Akbulut, Y., Dursun, Ö. Ö., Dönmez, O., & Şahin, Y. L. (2016). In search of a measure to investigate cyberloafing in educational settings. *Computers in Human Behavior*, 55, 616-625.
- Akgün, F. (2019). Lise Öğrencilerinin Derslerdeki Siberaylaklık Davranışlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 45(201).
- Alpar, D., Batdal, G., & Yusuf, A. V. C. I. (2007). Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları. *HAYEF Journal of Education*, 4(1).
- Altundağ, Y. (2016). Lise öğrencilerinde sanal zorbalık ve problemlili internet kullanımı ilişkisi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 3(1), 27-43.
- Arslankara, V. B., & Ertuğrul, U. S. T. A. (2020). Lise öğrencilerinde sanal risk algısı: Problemlili internet kullanımı ve eleştirel düşünme bağlamında bir araştırma. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 134-153.
- Aylaz, R., Güneş, G., Günaydın, Y., Kocaer, M., & Pehlivan, E. (2016). Problematic internet usage among high school students and the relevant factors. *Turkish Journal of Public Health*, 13(3), 184-192. <https://doi.org/10.20518/thsd.65874>
- Bezinović, P., Roviš, D., Rončević, N., & Bilajac, L. (2015). Patterns of internet use and mental health of high school students in Istria County Croatia: cross-sectional study. *Croatian medical journal*, 56(3), 297-305.
- Bozkurt, H., Özer, S., Şahin, S., & Sönmezgöz, E. (2018). Internet use patterns and Internet addiction in children and adolescents with obesity. *Pediatric obesity*, 13(5), 301-306.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model fit*. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.

- Caner-Yıldırım, S., & Yıldırım, Z. (2022). Psychometric Properties of Turkish Version of Generalized Problematic Internet Use Scale-2 and the Relationship Between Internet Use Patterns and Problematic Internet Use. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-23.
- Ceyhan, A. A. (2008). Predictors of problematic internet use on Turkish university students. *CyberPsychology & Behavior*, 11(3), 363-366.
- Ceyhan, A. A. (2011). Ergenlerin problemleri internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları.
- Çağır, G., & Gürkan, U. (2010). Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Problemleri İnternet Kullanım Düzeyleri İle Algılanan İyilik Halleri ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 70-85.
- Çelikkaleli, Ö., Rıdvan, A. T. A., & Raşit, A. V. C. I. (2018). Orta ergenlik döneminde problemleri internet kullanımının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 6(12), 123-141.
- Çetin, B. A., & Ceyhan, A. A. (2014). Ergenlerin internette kimlik denemeleri ve problemleri internet kullanım davranışları.
- Dawood, E., Mitsu, R., & Monica, A. (2015). Patterns of internet use among Saudi public adults: a cross sectional study. *Journal of Health, Medicine and Nursing*, 13, 18-27.
- Demir, İ., Yıldız, C. S., Özzorlu, E., Tuba, K. Ö. S. E., & Yelkenci, Y. (2017). Ergenlerin problemleri internet kullanımında anne-baba izlemesinin rolü. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(2), 103-114.
- Deniz, M. H., & Geyik, S. K. (2015). An empirical research on general internet usage patterns of undergraduate students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 895-904.
- Duman, Y. (2016). İnternet Kullanımının Öğrencilerin Sosyal İlişkileri ve Okul Başarıları Üzerindeki Etkisi. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2(3), 93-112. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/toplumdd/issue/22732/242603>
- DeVellis, R. F. (2016). *Scale development: Theory and applications* (4th ed.). SAGE Publications.

- Durak, Ö. G., Ünal, Ş., Erdoğan, A., & Bal, F. (2018). Lise öğrencilerinde problemlı internet kullanımını ile saldırgan davranışların ilişkisi: Özel Ahmet Şimşek Anadolu Lisesi örneği. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*.
- Duygu, H. S., & Aktürk, A. O. (2021). Investigation of Cyberloafing Levels of High School Students. *International Society for Technology, Education, and Science*.
- Ekşi, H., & Çiftçi, M. (2017). Lise öğrencilerinin problemlı internet kullanım durumlarının dinî inanç ve ahlaki olgunluk düzeylerine göre yordanması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4(2), 181-206.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage
- Garmah, M. (2022). How Internet use patterns affect scholastic performance of Moroccan high school students: a correlational study. *The Journal of North African Studies*, 1-15.
- Gencer, S. L., & Koc, M. (2012). Internet abuse among teenagers and its relations to internet usage patterns and demographics. *Journal of Educational Technology & Society*, 15(2), 25-36.
- Gezgin, D. M., Arslantaş, T. K., & Şumuer, E. (2018). Meslek lisesi öğrencilerinin siber aylaklık düzeyinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 19(2), 408-424.
- Gómez, P., Harris, S. K., Barreiro, C., Isorna, M., & Rial, A. (2017). Profiles of Internet use and parental involvement, and rates of online risks and problematic Internet use among Spanish adolescents. *Computers in Human Behavior*, 75, 826-833.
- Gökçearsan, Ş., & Günbatar, M. S. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Göktaş, H., & Demirer, V. (2023). Lise Öğrencilerinin Nomofobi, Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 13(1), 209-232.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.

- İKiz, E., ASıCı, E., Kaya, Z., & Sakarya, Ö. (2015). Problemlı internet kullanımının ailesel değişkenler aısından incelenmesi. *Güncel Psikiyatri ve Psikonörofarmakoloji Dergisi*, 5(2), 7-15.
- Junco, R. (2012). The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities, and student engagement. *Computers & education*, 58(1), 162-171.
- Kaiser, H. F. (1974). *An index of factorial simplicity*. *Psychometrika*, 39(1), 31-36.
- Kalaycı, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin siber aylıklık davranışları ile öz düzenleme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Karabulut, A. (2015). Dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Turkish Studies*, 15(3), 1611-1633.
- Kaya, Z., İKiz, F. E., & ASıCı, E. (2016). Fen lisesi öğrencilerinin problemlı internet kullanımı ile psikolojik semptomları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 13(1).
- Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2010). Facebook® and academic performance. *Computers in human behavior*, 26(6), 1237-1245.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.
- Koc, M., & Tamer, S. L. (2011). The investigation of Turkish high school students' Internet use profiles across their demographics. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 2912-2916.
- Lim, V. K. (2002). The IT way of loafing on the job: Cyberloafing, neutralizing and organizational justice. *Journal of organizational behavior: the international journal of industrial, occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 23(5), 675-694.

- Lim, V. K. (2002). The IT way of loafing on the job: Cyberloafing, neutralizing and organizational justice. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 23(5), 675-694.
- Morahan-Martin, J. (2008). Internet abuse: Emerging trends and lingering questions.
- Nami, F., & Vaezi, S. (2018). How ready are our students for technology-enhanced learning? Students at a university of technology respond. *J Comput High Educ*, 30, 510–529. <https://doi.org/10.1007/s12528-018-9181-5>
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Öztabak, M. Ü. (2018). Problemlü İnternet Kullanımı Olan Ergenlerin İnternet Kullanımına İlişkin Duygu ve Görüşlerinin İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1022-1055.
- Rykard, K. S. (2020). Digital Distractions: Using Action Research to Explore Students' Behaviors, Motivations, and Perceptions of Cyberslacking in a Suburban High School (Doctoral dissertation, University of South Carolina).
- Sağıroğlu, K. E., & Akkanat, Ç. (2019). Lise Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılıklarının İncelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 6(2), 1-16.
- Saritepeci, M. (2020). Predictors of cyberloafing among high school students: unauthorized access to school network, metacognitive awareness and smartphone addiction. *Education and Information Technologies*, 25(3), 2201-2219.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). *Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Simanjuntak, E., Apsari, Y., & Engry, A. (2022). "Positive Learning Attitude" Training to Improve Vocational High School Students' Understanding of Academic Cyberslacking. *Psikostudia: Jurnal Psikologi*, 11(3), 393-405.
- Sivrikova, N., Ptashko, T., Roslyakova, S., Sokolova, N., & Dimuhametov, R. (2021). The prevalence of Cyberloafing among pupils belonging to the digital native's generation. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 104, p. 02002). EDP Sciences.

- Siyez, D. M. (2014). Lise öğrencilerinde problemlı internet kullanımının yordayıcıları olarak heyecan arama ve cinsiyet. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 1(1), 63-97.
- Stevens, J. P. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. Routledge.
- Şahan, M., & Çapan, B. E. (2017). Ergenlerin problemlı internet kullanımında kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların ve sosyal kaygının rolü. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 887-913.
- Şahin, Y. L., Sarsar, F., Sapmaz, F., & Hamutoğlu, N. B. (2022). The Examination of Self-Regulation Abilities in High School Students within the Framework of an Integrated Model of Personality Traits, Cyberloafing and Nomophobia. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 51(1), 501-537.
- Şehidoğlu, Z. (2014). 15-17 yaş grubu ergenlerde bilinçli farkındalık düzeyi ile problemlı internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Şenel, S., Günaydın, S., Sarıtaş, M. T., & Çiğdem, H. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Siber Aylaklık Seviyelerini Yordayan Faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 95-105. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2376>
- Şimşek, A. S., & Akbulut, Ömer F. (2022). Examining the Relationships between the Problematic Internet Consumption and Internet Engagement Profiles of Young Adults. *Psycho-Educational Research Reviews*, 11(3), 480-497. https://doi.org/10.52963/PERR_Biruni_V11.N3.07
- Tanir, H. A. (2021). The risk of physical activity and smart phone addiction in sports high school students: an example of a state school. *Pakistan Journal Of Medical & Health Sciences*, 15(2), 706-711.
- Teke, A., Sahin, I., & Sadi, O. (2016). the investigation of the relations between students'attitudes toward the nature of technology and problematic internet usage. *the eurasia proceedings of educational and social sciences*, 5, 289-293.
- Teralı, M., & Tuğun, V. (2011). Internet use profile of university student. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 4068-4070.

- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Hane halkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. Erişim tarihi: 9 Mart 2023, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587)
- Ugrin, J. C., Pearson, J. M., & Odom, M. D. (2008). Profiling cyber-slackers in the workplace: Demographic, cultural, and workplace factors. *Journal of Internet Commerce*, 6(3), 75-89.
- Yalçınalp, S., & Askar, P. (2003). Öğrencilerin Bilgi Arama Amacıyla İnternet'i Kullanım Biçimlerinin İncelenmesi. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(4).
- Yörük, B. Ö., & Taylan, Ö. Ü. H. H. (2018). Ortaokul ve lise öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ve sosyal hizmet müdahalesi.
- Zorbaz, O., & Dost, M. T. (2014). Lise öğrencilerinin problemlı internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-1), 298-310.

EKLER

Ek-1 ÖZGEÇMİŞ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı

: Mahmut Sami SARIYILDIZ

Fotoğraf (isteğe bağlı)

(3.5cm x 3cm)

Taranmış

Eğitim Durumu

Lise: Mehmet Akif Ersoy Lisesi (Süper Lise)

Lisans: Yakın Doğu Üniversitesi

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Mesleki Deneyim

İngilizce Öğretmeni

Yayınlar

Ek-2 ETİK KURUL İZİNİ

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE KARAR FORMU

Değerlendirme Talebinde Bulunan Kişi/Kurum	Mahmut Sami SARIYILDIZ		
Değerlendirme Başvuru Tarihi	07.12.2022		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Eserin/Araştırmanın Adı	Lise Öğrencilerinin Siber Aylaklık, Problemler İnternet Kullanımı, Akademik Başarı ve Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Araştırma/Ölçek/Anket/Görüşme Formu			
Değerlendirmeyi Yapan Etik Kurul	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU		
Değerlendirme Toplantı Bilgileri	Yeri	Tarihi	Saati
	İİBF Toplantı Salonu	29.12.2022	13:30
Karar No	Karar Tarihi	29.12.2022	
	Karar No	2022/10/09	
Karar Sonucu	(X) Kabul	(X) Oybirliği	
		() Oy Çokluğu	
	() Ret	() Oybirliği	
		() Oy Çokluğu	

Etik Kurulumuz, yukarıda başvuru bilgileri yer alan eser/araştırma için toplanarak bilimsel araştırmalar ve yayın etiği açısından değerlendirme yapmış ve aşağıda gerekçesi açıklanan karar(lar)ı almıştır:

Karar ve Gerekçesi

Mahmut Sami SARIYILDIZ'a ait "Lise Öğrencilerinin Siber Aylaklık, Problemler İnternet Kullanımı, Akademik Başarı ve Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" başlıklı araştırmanın, bilimsel araştırmalar etiği açısından yapılan değerlendirme sonucunda kabulüne ancak YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi 4. Maddesinin 2/g fıkrasına göre araştırma verilerinin yayımlanabilmesi için araştırma yapılan kurumdan resmi izin alınması sorumluluğunun araştırmacıya ait olduğuna **oy birliğiyle karar verildi.**

**Etik Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nur ÇETİN**

Ek-3 VERİ TOPLAMA İZİNİ

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-24512418-605.01-68502587
Konu : Mahmut Sami SARIYILDIZ'ın
Araştırma izni

17/01/2023

VALİLİK MAKAMINA

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 10.01.2023 tarih ve 493673 sayılı yazıları ile; Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mahmut Sami SARIYILDIZ'ın "Lise Öğrencilerinin Siber Aylaklık, Problemlî İnternet Kullanımı Akademik Başarı ve Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi " konulu araştırmayı yapma isteği bildirilmektedir.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mahmut Sami SARIYILDIZ'ın söz konusu araştırmasını; il geneli ortaöğretim öğrencilerine, Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarih 1563890 sayılı (2020/2 nolu genelge) emirleri doğrultusunda araştırmanın, ilgili denetimi okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre ve araştırmacının sorumluluğunda müdürlüğümüz tarafından mühürlenmiş anket formlarının uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Metin ALPASLAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
17/01/2023

Turan SOĞUKOLUK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Yenice Mahallesi 182. Sokak No2/ P.K.40100 Merkez/KIRŞEHİR

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (386) 213 51 50
E-Posta: kirschirmem@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Sevim AKGÜL Şef
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
İnternet Adresi: kirsehir.meb.gov.tr Faks:3862131003

Bu evrenk ofisimle elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrenkofis.meb.gov.tr> adresinden **2ef5-209f-3b8e-a30e-a591** kodu ile teyit edilebilir.

EK-4 VERİ TOPLAMA ARACI

Lise Öğrencilerinin Siber Aylaklık, Problemlı İnternet Kullanımı, Akademik Başarı ve Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkilerinin İncelenmesi

Bu araştırma lise öğrencilerinin teknoloji kullanım alışkanlıklarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu çalışma Kırşehir ilindeki devlet ve özel ortaöğretim kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Okulunuz örnekleme seçildiği için bu anket sizlere ulaştırılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmanız durumunda toplanacak veriler sadece araştırmacılar tarafından araştırma çıktılarının elde edilmesi amacıyla kullanılacaktır. Araştırma sonuçlarıyla ilgili bilgi almak isterseniz araştırmacıların iletişim bilgilerini kullanarak bunu talep edebilirsiniz. Bilime katkı sunduğunuz için teşekkür ederiz. Eğitim hayatınızda başarılar dileriz.

Araştırmacı: Mahmut Sami Sarıyıldız (MSc)
Danışman: Ahmet Salih Şimşek (PhD)

GENEL BİLGİ FORMU

Bu form optik okuyucu ile okunacaktır. Bu nedenle aşağıdaki sorulara vereceğiniz yanıtları yanlarında bulunan baloncukların içeriğini doldurarak veriniz.

Cinsiyet	Anne Eğitim Düzeyi
☐ E Erkek	☐ 1 İlköğretim
☐ K Kadın	☐ 2 Ortaöğretim (Lise)
	☐ 3 Lisans (Üniversite)
	☐ 4 Lisansüstü (Yüksek Lisans / Doktora)
Sınıf	Baba Eğitim Düzeyi
☐ 1 9.Sınıf	☐ 1 İlköğretim
☐ 2 10.Sınıf	☐ 2 Ortaöğretim (Lise)
☐ 3 11.Sınıf	☐ 3 Lisans (Üniversite)
☐ 4 12.Sınıf	☐ 4 Lisansüstü (Yüksek Lisans / Doktora)
Not ortalaması	
<input type="text"/>	

EK-4 VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAM)

Akıllı telefonunuzu yoğun olarak hangi amaç için kullanıyorsunuz? Lütfen sadece 3 (üç) seçenek seçiniz.

- ① Mesajlaşma
- ② İnternette gezinme
- ③ Oyun
- ④ Sosyal medya
- ⑤ Müzik
- ⑥ Video

Aktif olarak hangi sosyal medya hesaplarını kullanıyorsunuz?

- ① Instagram
- ② Twitter
- ③ Facebook
- ④ Tic-toc
- ⑤ Snapchat
- ⑥ Diğer

Aşağıda internet kullanırken gerçekleştirilmesi muhtemel bazı davranışlar verilmiştir.

Bu davranışları ne sıklıkta gerçekleştiriyorsanız lütfen belirtiniz.

	Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğunlukla
Takip ettiğiniz kişilerin paylaşımlarını (hikâye, gönderi, durum, tweet vs.) görüntüleme	①	②	③
Sosyal medya uygulamalarının keşfet kısmında dolaşma	①	②	③
Belirli bir amaç olmadan internette gezinme	①	②	③
Bir konuda bilgi edinmek için arama yapma	①	②	③
Bir konuyu öğrenmek için dokümanları okuma, izleme, dinleme	①	②	③
Bir konuda araştırma yapmak için internette arama yapma ve kaynakları inceleme	①	②	③
İnsanlarla ilişkilerinizi geliştirmek için paylaşımlarını beğenme	①	②	③
İnsanlarla ilişkilerinizi geliştirmek için paylaşımlarına yorum yapma	①	②	③
İnsanlarla ilişkilerinizi geliştirmek için mesajlaşma, sohbet etme	①	②	③
Kendini ifade etmek için paylaşımlarda bulunma (hikâye, gönderi, durum, tweet, forum, sözlük vs.)	①	②	③
Faydalı bulunan (bilgilendirici, eğlendirici vs.) bir içeriği başka insanların faydalanması için paylaşmak	①	②	③
İnsanların faydalanması için özgün bir içerik (video, görsel, yazı vs.) üreterek paylaşmak	①	②	③
Vakit geçirmek için bir şeyler izlemek (YouTube, Netflix vs.)	①	②	③

EK-4 VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAM)

Kendinize ait akıllı telefon var mı?	
☐	Evet
☐	Hayır

Akıllı telefon, bilgisayar, internet kullanma sürenize aileniz müdahale ediyor mu?		
Hiçbir zaman	Bazen	Her zaman
☐	☐	☐

Gün içinde en az kaç dk içerisinde telefonunuzu kontrol ediyorsunuz?	
☐	15 dk içinde en az 1 kez
☐	30 dk içinde en az 1 kez
☐	45 dk içinde en az 1 kez
☐	60 dk içinde en az 1 kez

İnternette günlük ne kadar zaman geçiriyorsunuz?	
☐	2 saatten az
☐	2-4 saat arası
☐	4-6 saat arası
☐	6-8 saat arası

Okulda ders süresince veya evde ders çalışırken telefon yanınızda ise aşağıdaki eylemleri ne sıklıkta yapıyorsunuz?	Hiçbir Zaman	Bazen	Her zaman
Bildirim olmasa bile telefonumu/hesaplarımı kontrol ederim	☐	☐	☐
Sıkıldığımı hissettiğimde telefonumla ilgilenirim (oyun, internette gezinme, mesajlaşma vd.)	☐	☐	☐
Bir bildirim geldiğinde hemen kontrol ederim	☐	☐	☐
Telefonla vakit geçirmek için sık sık mola veririm	☐	☐	☐
Dikkatimi vermem gereken zamanlarda telefon yüzünden dikkatim dağılır	☐	☐	☐

Okulda ders süresince veya evde ders çalışırken aşağıdaki eylemleri ne sıklıkta yaparsınız?	Hiçbir Zaman	Bazen	Her zaman
Telefonu kapatmak	☐	☐	☐
Bildirimleri kapatmak	☐	☐	☐
Telefonu/bildirimleri sessize almak	☐	☐	☐
Telefonu göz önünden kaldırmak	☐	☐	☐
Uygulamalar yardımıyla ekran süresini sınırlandırmak	☐	☐	☐
Zorunlu olmadıkça telefona bakmamak için gayret göstermek	☐	☐	☐
Telefonu daha az kullanmak için kurallar belirlemek ve bunlara uymak	☐	☐	☐

EK-4 VERİ TOPLAMA ARACI (DEVAM)

Ailenizin eğitim hayatınızla ilgileniyor mu?			Ailenizin, okuldaki derslerinizde sizden başarı beklentisi nasıldır?		
İlgisiz	Kısmen İlgili	Çok İlgili	Zayıf	Ortalama	Yüksek
①	②	③	①	②	③
Ders çalışma saatlerini ve süresini genellikle kim planlıyor/düzenliyor			Okul saatleri dışında bireysel olarak kaç saat ders çalışıyorsunuz?		
①	Kendim		①	1 saatten az	
②	Ailem		②	1-2 saat arasında	
③	Okulumdaki öğretmen/öğretmenler		③	2-4 saat arasında	
④	Özel ders öğretmeni		④	4 saatten fazla	

Aşağıda internet kullanırken karşılaşılabileceğimiz bazı durumlar verilmiştir. Bu davranışları ne sıklıkta gerçekleştiriyorsanız lütfen belirtiniz.	Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğunlukla
Bir amacım olmasa da kendimi internete bağlanmış buluyorum.	①	②	③
İnternete bağlandığımda kendimi bir amacım olmadan dolaşırken buluyorum.	①	②	③
İnternete bağlandığımda zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorum.	①	②	③
İnternette geçirdiğim zamanı kontrol edemiyorum.	①	②	③
İnternette işim bitmiş olsa bile internetten ayrılırken zorlanıyorum.	①	②	③
İstesem de internet kullanım süremi azaltmayı başaramıyorum.	①	②	③
Canım sıkıldığında ilk aklıma gelen şey internete girmek oluyor.	①	②	③
İnternette olmadığında bir şeyleri kaçırdığımı düşünüyorum.	①	②	③
İnternette olmadığında hesaplarımdaki gelişmeleri merak ediyorum.	①	②	③
İnternetten uzak kaldığımda kendimi huzursuz hissediyorum.	①	②	③
İnternetten ayrıldığımda yapmam gereken işlere odaklanamıyorum.	①	②	③
Günlük yaşamdaki sorumluluklarım internet kullanımım yüzünden aksıyor.	①	②	③
İnternet kullanımım yüzünden daha az uyuduğum oluyor.	①	②	③
İnternet kullanımım günlük yaşamdaki hareket süremi kısıtlıyor.	①	②	③
İnternet kullanımım eğitim hayatımdaki performansımı (ders notları, ödevler vd.) olumsuz etkiliyor.	①	②	③
İnternet kullanımım sosyal çevremle olan yüz yüze etkileşimi azaltıyor.	①	②	③
İnternet kullanımım yüzünden gerçek yaşama yabancılaştığımı hissediyorum.	①	②	③
Gerçek yaşamda, internet kullanımım yüzünden sorunlar yaşıyorum.	①	②	③